

Software **Bus**

ubuntu
linux for human beings

In dit nummer:

Sebayon Linux

Hoezo, draadloos?

Content met content

Digitale fotografie: De print

hcc!DOSgg
SYSTEMEN & APPLICATIES

The logo for hcc!DOSgg consists of the text 'hcc!DOSgg' in a bold, sans-serif font. The 'hcc!' is in red, and 'DOSgg' is in blue. Below the text is the phrase 'SYSTEMEN & APPLICATIES' in a smaller, black, sans-serif font. To the right of the text is a cluster of blue dots of varying sizes, arranged in a roughly circular pattern.

2007

1

Voor gebruikers van o.a.: Windows Linux PalmOS OS/2

Dit is *SoftwareBus* jaargang 25, januari 2007, nummer 1

website: www.DOSgg.nl
 forums: ... <http://forum.DOSgg.nl>
 nieuwsserver: news.DOSgg.nl

De *SoftwareBus* is het officiële periodiek van de Vereniging DOSgg en verschijnt 6 keer per jaar. De *SoftwareBus* is ook voor visueel gehandicapten beschikbaar. Nadere informatie bij de abonneementenadministratie: Postbus 142, 3960 BC Wijk bij Duurstede. e-mail: abonnementen@DOSgg.nl
 Opzegtermijn is 3 maanden. Vermeld uw e-mail-adres voor bevestiging van uw opzegging.

Inhoud

Afscheid	3
Vierdaagse taferelen	3
Digitale fotografie : De print.....	<i>Wessel Sijl</i> 5
Sabayon Linux.....	<i>Jan Stedehouder</i> 11
Ubuntu op GigaHits	<i>Henk van Andel</i> 19
Content met content	<i>Chris Laarman</i> 23
Javascript in eigen hand (2).....	<i>Ruud Uphoff</i> 29
GigaHits 2007-1 (vernieuwd) ...	<i>Henk van Andel</i> 35
Algemene Ledenvergadering DOS gg.....	36
Hoezo draadloos?	<i>Chris Laarman</i> 37
DOSgg DVD Webontwerp	<i>René Suiker</i> 43
Vereniging DOSgg	44

Vraagbaken DOSgg

De VraagBaak-medewerkers zijn o.a. te bereiken via e-mail. Ook kunt u bellen met: 0317 - 707 425 of 0317 - 707 426. Zie voor contact met de VraagBaak: www.DOSgg.nl onder *DOSgg HelpDesk*. Er zijn specialisten voor: Windows (alle varianten), Linux, Netwerken, Office-pakketten, Webontwerp, Hardware, Virus & veiligheid, Internet-telefonie en VoIP. Ook via DOSgg-forum en nieuwsgroepen kunt u informatie verkrijgen.

Van de redactie

Door ruimtegebrek ziet deze *Bus* er iets anders uit dan u gewend bent. De informatiedichtheid is daardoor juist erg groot. Veel leesplezier en natuurlijk de **Beste Wensen** voor het nieuwe jaar. Misschien zien we elkaar, bijvoorbeeld in De Bilt.

Postbankrek.nr.:..... 206202
 IBAN: . NL62 PSTB 0000 2062 02
 BIC: PSTBNL21

Abonnementsprijzen in €:

Per incasso anders

DOSgg-leden 12,00... 14,50
 Niet-DOSgg-leden 18,00... 20,50
 Buitenland ... zie www.DOSgg.nl

Bij opzegging van het HCC- of DOSgg-lidmaatschap wordt het abonnement op de *SoftwareBus* niet automatisch beëindigd !

SoftwareBus-redactie

(niet voor abonneementen!)

Kees van der Vlies cvdvlies@doge.nl

Adreswijzigingen DOSgg-leden

HCC: Postbus 6160
 2001 HD Haarlem
 Antwoordnummer 1659
 2000 VC Haarlem
 tel. 0900 - 4222267 (22 c/min.)
 e-mail: info@hccservice.nl

Gebruikersdagen DOSgg in 2007

20 jan. - 10 maart

21 april - 22 sept.

in De Bilt, H.F.Witte Centrum

Zie www.DOSgg.nl

HCC-dagen: 23 t/m 25 nov.

Afscheid

Na heel veel jaren van ‘trouwe dienst’, zoals dat in ’t jargon zo mooi heet, hebben **Floor Vogelaar** en **Hub Jennekens** besloten om eind 2006 op te houden met hun activiteiten voor de DOSgg.

- Hub is zo ongeveer 15 jaar actief geweest in onze vereniging, waarbij hij de laatste jaren verantwoordelijk was voor in eerste instantie de *SoftwareHits* en later de *GigaHits*, de schijven die onze *SoftwareBus* trouw vergezellen. Na al deze jaren met vooral plezier, maar toch met de nodige ups en downs, dit werk te hebben gedaan, begint voor Hub de lol er af te gaan. Hub heeft er al deze jaren met grote inzet en bevologenheid voor zijn team steeds voor gezorgd, dat we een goed gevulde schijf, die ook nog eens foutloos werkt, telkens op tijd hebben kunnen afleveren. Wij danken Hub voor zijn langdurige grote inzet voor de vereniging.

- Floor heeft een nog langere staat van dienst binnen onze club. Verder is er

ook vrij weinig dat Floor nog niet gedaan heeft. Wij kennen Floor van de bijeenkomsten, wij kennen Floor van de redactie van de *SoftwareBus*, we kennen Floor van de schijven en zo zou ik nog wel even door kunnen gaan. Ook Floor heeft in de ruim 20 jaar dat hij voor onze vereniging inspande, de nodige ups en downs gekend, maar toch ook vooral plezier beleefd in zijn hobby en we danken ook hem dat we daar zo lang van mochten profiteren.

Maar aan alles komt een eind en deze heren hebben dus besloten na al die jaren hun activiteiten voor de DOSgg te beëindigen. Namens alle leden wil het bestuur deze heren hierbij in het zonnetje zetten, maar daarnaast zullen we ook nog voor een passend afscheidsgeschenk zorgen. Heren, onze dank is groot. Veel plezier in uw ‘Na-de-DOSgg’-activiteiten en wie weet zien we jullie nog eens terug. De wereld is klein en het bloed kruipt waar het niet gaan kan.

Vierdaagse-taferelen in Jaarbeurshallen

Het waren zware dagen voor de organisatoren van de HCC-dagen. Onze stand-up ‘comedian’ Christ van Hezik, was niet alleen zijn stem kwijt (wat een ramp voor *hem* was), maar moest en wilde ook zijn schoenen en sokken uitdoen voor een heilzame behandeling door een geestelijk (en voet)verzorgster. Het deed zijn stemming goed, maar zijn stem kwam pas dagen later terug.

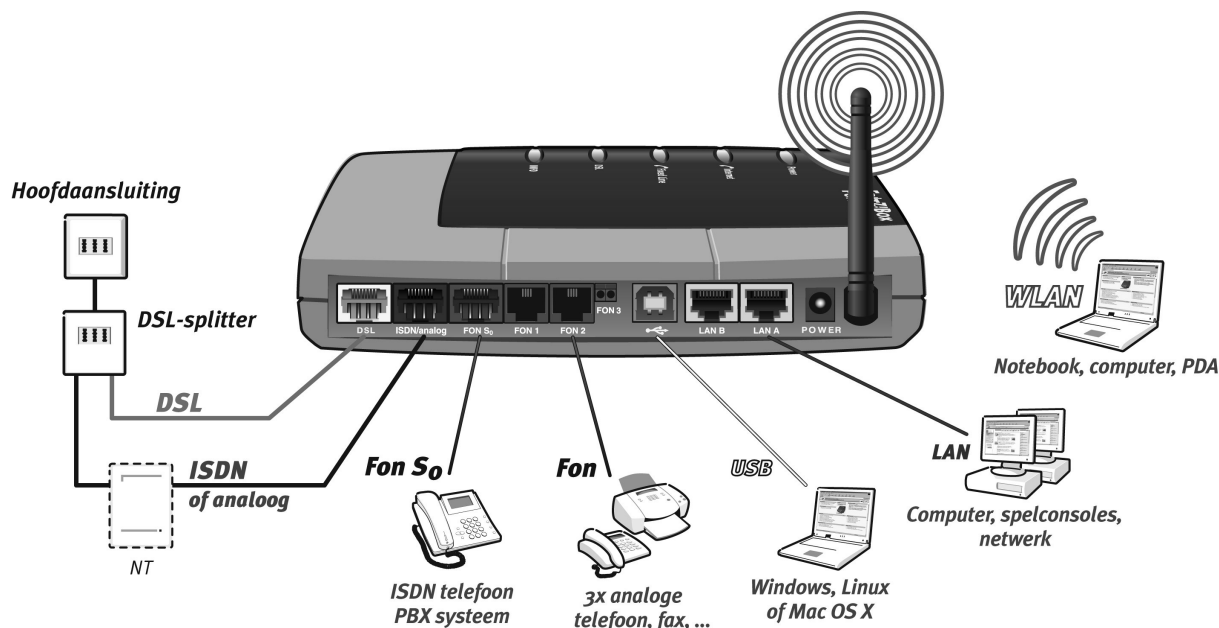
AVM levert de veelzijdige *FRITZ!Box Fon WLAN 7050*

VoIP, ADSL en WLAN in één product

- Via internet en vaste lijn bellen met huidige telefoontoestel
- Internettelefonie als de computer uitstaat
- Router, ADSL-modem, WLAN access point en PBX in één apparaat
- Extensies voor ISDN- en POTS-apparatuur: ISDN S0 NT en 3 analoge poorten

De nieuwe *FRITZ!Box Fon WLAN 7050* is vanaf heden beschikbaar. Het nieuwe product staat aan de top van de *FRITZ!Box Fon*-lijn en is een router, ADSL-modem, draadloos LAN en een VoIP-PBX in één. Aangesloten toestellen kunnen via internet of de vaste lijn bellen. Bovendien ondersteunt het nieuwe model het gebruik van ISDN-telefoons en ISDN-PBX'en voor internettelefonie. Ook ISDN-mogelijkheden zoals drie-gesprekken, doorschakelen en caller ID zijn gewoon te gebruiken bij internetbellen. De router biedt internettoegang tot computers die via één USB- en twee LAN-poorten zijn aangesloten. Bij draadloze verbindingen ondersteunt *FRITZ!Box Fon WLAN 802.11g++* met 125 Mbit/s, en WPA2 encryptie.

Bestel de *FRITZ!Box Fon WLAN 7050* nu voor een speciale HCC-prijs

Bestel de *FRITZ!Box Fon WLAN 7050* op www.netfoon-voip.nl/hcc voor slechts € 179,00. De Box wordt geleverd inclusief VoIP-account met € 2,50 beltegoed, maar is ook te gebruiken met VoIP-accounts van andere providers.

● Digitale fotografie: De print ●

Wessel Sijl

In nummer 4 van de SoftwareBus 2006 is een artikel van mijn hand verschenen over zwartwit-fotografie langs digitale weg. Hierin maakte ik melding van een oude meester in de fotografie, de (al weer geruime tijd overleden) Ansel Adams. Deze grootmeester, die het digitale tijdperk nooit heeft mogen meemaken, heeft een aantal boeken geschreven (nog steeds veel gelezen!) waarvan de bekendste de titel 'The Print' heeft. Analooq aan dit boek draagt het opschrift van dit artikel (bijna) dezelfde naam. Het is een eerbetoon aan Ansel Adams, wiens streven het was om met fotografie voornamelijk één doel te dienen: het creëren van een fantastische print, een sieraad aan de wand, waarvan jarenlang genoten kan worden.

In dit artikel ga ik in op het printen van digitaal verkregen opnamen, en dat met hetzelfde doel: een fijne plaat voor in het album, of liever nog aan de wand in de huiskamer of een expositieruimte. Want ondanks het feit dat digitale fotografie zich (ook) goed leent voor presentatie op het beeldscherm, is de basis-kwaliteit tegenwoordig dermate goed, en idem de printtechnieken, dat het jammer zou zijn deze mogelijkheden niet te benutten voor het verkrijgen van een mooie - tastbare - print. Anders dan de inleiding wellicht veronderstelt, wordt niet alleen ingegaan op zwart-wit fotografie, maar ook op het printen van kleurenfoto's.

Kleurkalibratie - kleurprofiel

Het voert in dit artikel te ver om gedetailleerd in te gaan op het goed kalibreren van beeldscherm en randapparatuur. Idem op het gebruik van welk kleurprofiel. Wellicht stoff voor een volgend artikel in de SoftwareBus. Toch is enige kennis hiervan onontbeerlijk voor het verkrijgen van een goede print.

Er zijn overigens tal van websites (ook Nederlandstalige!) die hierover prima uitleg geven. Een hele aardige is de website van Henk Backer:

www.henkbacker.info/index.htm

En uiteraard mag ik niet verzuimen om de nieuwste DigiFotoDisc 2007 te vermelden; ook daarin staat prima informatie over kleurbeheer - uit eigen huis van ons platform Digifoto. En anders neemt u een kijkje op de DOSgg-website en ziet u onder 'Systeemkennis' de 'PowerPointPresentaties / P3-Minicursussen' en daar: 'Kleurkalibratie'.

Voor wie kalibratie toch te veel of te complex is, adviseer ik de *Visuele Testset* van Fujifilm in overweging te nemen. Het is voor een gering bedrag verkrijgbaar bij de betere fotohandel. Het is een CD-ROM met daarop een aantal goede testfoto's, met uitleg hoe je aan de hand daarvan de kleuren van beeldscherm en/of printer kunt instellen danwel bijstellen. Voorts is van de belangrijkste testfoto een (zeer goede) print van 10 x 15 cm bijgevoegd, die als referentie dient. Het wijst zich vanzelf. Open de testfoto vanaf de CD-ROM en regel het beeldscherm zodanig bij dat

het qua contrast, helderheid en kleur overeenkomt met de referentieprint. Vervolgens kan er een afdruk van worden gemaakt (doe dat uiteraard op je favoriete merk / type papier en inkt) en stel zodanig de kleuren van je printer bij dat de afdruk overeenkomt met de foto op beeldscherm en referentieprint. Met enkele printjes is de goede instelling gevonden, zo is mijn ervaring. Het bijstellen van helderheid, contrast en kleuren kan bij vrijwel iedere fotoprinter (ook de goedkopere). Bij mijn printer Epson R300 kun je de instellingen bijvoorbeeld benaderen onder de knop 'geavanceerd'.

In feite is dit ook kalibreren, maar dan op eenvoudige wijze, en zoals de naam van het testsetje al aangeeft, wordt het 'op het oog' gedaan. De testopnamen op deze CD-ROM kunnen zowel voor de instelling bij zwart-wit- en kleurenfoto-

grafie dienen (zo zit er bijv. ook een goede grijsbalk in het testbeeld). Zie onderaan deze bladzijde.

Een ander belangrijk aspect is het kleurprofiel. Eigenlijk is het onlosmakelijk verbonden met kalibratie. Er zijn vele soorten kleurprofielen, maar de meest gehanteerde zijn 'sRGB' en 'Adobe RGB'. De laatstgenoemde is strikt genomen beter en verfijnder vanwege de grotere kleuruimte, en verdient voorkeur. Echter, niet alle digitale camera's kunnen met het profiel Adobe RGB werken, en ook veel afdrukcentrales die digitale foto's verwerken hante- ren dit profiel niet (centrales werken meestal standaard met sRGB). Het alternatief is dan (meestal) sRGB, wat overigens ook garant staat voor uitstekende prints.

Al naar gelang de mogelijkheden is het

aan te raden om je apparatuur op één en hetzelfde profiel in te stellen. Idem je fotobewerkingsprogramma, als die zo'n insteloptie biedt.

Te overwegen is:

- *Adobe RGB*, indien je camera daarmee kan werken, en je zelf print (of laat printen door een centrale die overweg kan met Adobe RGB - dat zijn meestal professionele afdrুকcentrales);
- *sRGB*, als je camera uitsluitend daarmee werkt, en/of je laat printen via een centrale die uitsluitend met kleurprofiel *sRGB* werkt;
- in alle overige gevallen *sRGB*, als je altijd de foto's door een (niet professionele) centrale, die standaard het profiel *sRGB* gebruikt, laat afdrucken.

Vraag bij de fotohandel, waar je de bestanden inlevert (al of niet via internet), desnoods even na met welk kleurprofiel men werkt. Soms geven de websites van de leveranciers uitsluitsel.

Printen via een afdrুকcentrale

Deze wijze van afdrucken is in korte tijd zeer populair geworden. Vervoeg je bij de winkel met DVD, CD, diskette, USB-stick of flash-geheugen, en de rest wijst zich in de regel vanzelf. Of doe je bestelling via internet; de meeste grote retailers hebben zo'n service. Het is inmiddels dermate ingeburgerd geraakt, dat ik hierop niet nader hoef in te gaan. Er moet echter wel met een aantal zaken rekening worden gehouden, die veel fotografen zich niet altijd (afdoende) realiseren:

- De meeste centrales die prints in de 'populaire' prijzen aanbieden, werken zoals hiervoor gesteld meestal met het kleurprofiel *sRGB*. Indien je bestanden

zou aanbieden in Adobe RGB, is de kans groot dat de kleuren flets of afwijkend worden. Nogmaals, doe zonodig vooraf navraag met welk kleurprofiel men werkt. Niet iedere retailer gaat zover in zijn voorlichting, maar de HEMA bijvoorbeeld heeft hierover keurig informatie.

- Veel centrales corrigeren de foto (kleurniveaus, belichting en contrast) met een speciaal programma. In de regel gebeurt dat redelijk tot 'best' goed, maar de mate van dit 'ingrijpen' verschilt per centrale, en het is de vraag of het resultaat bevalt. Zo'n 'ingebouwde' correctie is vooral nuttig voor ongecorrigeerde / onbehandelde opnamen (bijv. direct vanaf de geheugenkaart verkregen), en voor doorsnee huis-tuin-en-keukenfoto's. Maar foto's die bijv. heel bewust afwijkend van 'normaal' zijn gemaakt of bewerkt (bewust te donker of te licht, of bewust contrastarm of contrastrijk, of bewust afwijkende kleur) zouden wel eens 'gecorrigeerd' kunnen worden naar hoegenaamd 'normaal', zonder dat het eigenlijk de bedoeling was. Zo laat ik bijv. graag een brede witte rand om mijn opnamen (verkregen via het werken met lagen); een afdrুকcentrale 'interpreteert' echter die witte rand als een - te licht - onderdeel van de foto, en past prompt onbedoeld de feitelijke foto fors aan (waarvoor het geheel bijv. te flauw wordt afgedrukt). Niet fraai.

- Veel afdrুকcentrales maken voor het aanpassen van de foto's (zie hiervoor) vaak ook gebruik van de exif data (indien in de fotofile aanwezig). Op zichzelf is dat - met name voor ongecorrigeerde opnamen - niet zo gek; het houdt rekening met camera-specifieke varia-

belen die uit de exif data worden verkregen, en dat leidt (meestal) tot een alleszins afgewogen correctie. Maar zoals hiervoor gesteld kan het ook leiden tot ongewenst ingrijpen, vaak nóg sterker, en dan vooral bij foto's die bewust 'afwijkend' of geprononceerd zijn ten opzichte van de grootste gemene deler.

■ Bedenk dat de meeste afdrukcentrales niet echt zijn berekend op drukken in zwart-wit. Een opname die ingesteld is op 'grijswaarden' kan men niet afdrukken. Geadviseerd wordt om een foto in kleur (RGB) aan te leveren, waarvan de saturatie op '0' is ingesteld. Sommige centrales en retailers vermelden dit vooraf (zoals de HEMA dat netjes doet), maar niet allemaal. Wees hierop dus alert. Verder worden lang niet altijd zuivere neutrale grijswaarden verkregen. Het is in feite een monochrome kleurenfoto, en er is altijd enig risico van kleurzweem. Soms is de zweem in de afdruk zelf aanwezig, en soms kan het zo worden ervaren door het soort papier en/of het soort licht dat erop valt.

Bij dit alles geldt: uitproberen (bijv. met wat representatieve proefprintjes). Bevalt het resultaat van een bepaalde afdrukcentrale, blijf er dan bij. Wil je echter alles in de hand houden (met name bij moeilijke of afwijkende opnamen), dan zijn er twee wegen:

- Laten afdrukken door een (professionele) vakcentrale, die helemaal naar de wens van de opdrachtgever handelt.

Hieraan zit echter een stevig prijskaartje, of:

- zelf afdrukken.

Zelf afdrukken

Ook het zelf afdrukken heeft in korte tijd een hoge vlucht genomen. Dit vooral door de steeds betere kwaliteit die (foto)printers bieden. De enthousiaste amateur beschikt op een klein oppervlak over een heuse kleuren- en zwartwit-'doka', die zich relatief eenvoudig laat bedienen. En bovenal, zoals hiervoor gemeld, kun je het resultaat naar eigen hand zetten.

Er zijn fotoprinters (A4, inkjet) voor alleszins redelijke bedragen aan te schaffen. De relatief hoge kosten van inkt en papier laat ik even buiten beschouwing, maar met slim afspeuren van de markt en dito inkopen doen (bijv. op de HCC!-dagen) kan veel geld worden bespaard. Op deze wijze lukt het mij om de totale kosten voor een A4 afdruk onder de prijs van een doorsnee retailer te houden.

Belangrijk is dat de printer precies de kleuren / tinten produceert, zoals ze ook op het beeldscherm te zien zijn. Gebruik hiervoor een goede testfoto, bijv. de hiervoor beschreven foto van de Fujifilm *Visuele Testset*. Stel vervolgens de printer daarop in, zoals hiervoor beschreven bij 'kleurkalibratie - kleurprofiel'. Raadpleeg eventueel de gebruiksaanwijzing of helpscherm van de printersoftware. Het aanpassen van kleuren (wat vaak als moeilijker dan aanpassen van helderheid of contrast wordt ervaren) is niet veel anders dan in een fotobewerkingsprogramma. Als een bepaalde kleur te sterk aanwezig is, corrigeer dan door meer van de complementaire kleur in te stellen:

Cyaan - rood

Magenta - groen

Geel - blauw

Is de ideale instelling gevonden, sla deze dan op. De meeste printerprogramma's beschikken over zo'n optie. Sla het bijv. op onder de naam van het gebruikte printpapier.

De instelling kan per merk en type papier heel verschillend zijn. Idem als een ander merk inkt wordt gebruikt. Daarom is de optie om een gevonden instelling op te slaan en te kunnen oproepen zo belangrijk: het bespaart veel nodeloos wegwerpen van mislukte prints, en veel tijd, indien bewust wordt gewisseld van merken of typen papier of inkt.

Een gevonden goede instelling voor een kleurenprint kan echter voor een zwart-wit-print (met dezelfde inkt en hetzelfde papier) heel anders uitvallen. Het is daarom aan te raden om (als je ook graag zwartwit afdruckt) om per soort papier en/of inkt twee instellingen op te slaan: één voor kleur en één voor zwart-wit.

Zelf gebruik ik drie soorten papier:

- een goedkoop type voor alledaagse prints in kleur en in zwart-wit
- een duurzaam type voor 'high end' kleurenprints
- en een duurzaam type voor 'high end' prints in zwart-wit.

Ik gebruik altijd dezelfde inkt, en hanter daarom, gelet op het vorenstaande, vier opgeslagen instellingen.

Belangrijk is om de instellingen te doen bij neutraal licht. Bijvoorbeeld indirect invallend daglicht. Een (overmaat aan) kunstlicht kan een afwijkende kleureninterpretatie met zich meebrengen.

Zwartwit fotografie verdient speciale aandacht: een instelling die zogenaamd neutrale grijstinten lijkt te bevatten,

kan bij andere soorten opvallend licht fors afwijken (kleurzweem). Dit wordt (mede) veroorzaakt doordat de grijstinten worden opgebouwd uit kleureninkten. Bepaalde typen/merken inkt zijn hiervoor minder gevoelig; dat is een kwestie van uitproberen.

Wil je voor zwartwit het beste van het beste, ga dan voor een printer die met diverse grijstinten inkt werkt (zoals bijv. de Epson 2400). Helaas zijn deze printers vooralsnog prijzig, maar ze leveren, kleur en zwart-wit, verbluffende resultaten van hoog professioneel niveau. De tinten wijken niet of nauwelijks af bij uiteenlopende soorten opvallend licht. Er is een goedkoper alternatief voor absoluut neutrale zwartwit prints: uitsluitend met de zwarte inkt printen (mits de printer over die mogelijkheid beschikt). Nadeel is dat lichtere partijen worden bereikt door verspreide (en daardoor zichtbare) inktdruppels. Het resultaat is dus grover en minder plastisch dan bij gebruik van alle cartridges (dus samen met de kleurcartridges), maar het is de moeite waard het eens uit te proberen. Het resultaat heeft iets weg van een klassieke doka zwart-wit print van een ietwat grofkorrelig negatief. Bij bepaalde soorten fotografie kan dat heel functioneel zijn en een zekere charme hebben. In de USA is het zowaar een kleine 'hype' geworden bij artistieke fotografen, onder de noemer 'black only'.

Tenslotte nog iets over de snelheid van printen. Veel printers drukken standaard 'bidirectioneel' af (van links naar rechts en omgekeerd). Sommige printers kunnen ook op 'langzaam' worden ingesteld; meestal wordt dan 'monodirectioneel'

geprint. Beschikt je printer over die optie, gebruik hem dan ook. In de regel wordt de inkt dan zorgvuldiger opgebracht en is de kans op zichtbare strepen kleiner. Het printen duurt wat langer, maar het geduld wordt beloond met meer kwaliteit.

Ik ben steeds uitgegaan van inkjet-printers. Er zijn echter ook thermo-sublimatieprinters. Met name veel toegepast bij kleine A6 printers, die vaak (ook) rechtstreeks vanaf de camera kunnen printen. Ze hebben een aantal voordelen, zoals de hoge houdbaarheid en neutrale tinten (ook bij grijswaarden). Echter, deze voordelen worden inmiddels ook toenemend geclaimd door de jongste generatie inkjet-fotoprinters. Door de andere techniek, zijn de instelopties anders dan bij inkjet printers. Mede omdat het nauwelijks een optie is voor grotere maten (vanaf A4), ga ik hier niet verder op in. Wellicht stoff voor een later artikel.

De presentatie

Alle hobbels zijn genomen, en u beschikt over een print die het aanzien waard is. Van

dien aard dat hij voor inlijsten in aanmerking komt. Dan is het goed om met een aantal zaken rekening te houden:

- Printers werken ofwel met dye-inkten ofwel met gepigmenteerde inkten.

Deze laatstgenoemde soort is beter voor een (zeer lange) houdbaarheid. Laat dit meewegen bij de aanschaf van een printer.

- Er bestaan sprays waarmee de foto kan worden ingespoten. Het is bedoeld voor bescherming tegen UV-inwerking en tegen zure stoffen in het milieu. Oftewel voor een langere houdbaarheid van de foto.

- Een ingelijste foto achter glas gaat langer mee (echter niet als het glas direct op de print ligt - zorg voor enige ruimte ten opzichte van het glas, bijv. door gebruik van een passe-partout).

Het is dan vooral bescherming tegen UV.

- Wordt de foto gemonteerd in een passe-partout, gebruik dan bij voorkeur zuurvrij of zuurarm karton. Dit ten goede van behoud van de kleuren.

Tot zover deze uiteenzetting van 'De Print'. Uiteraard is dit niet uitputtend behandeld. Integendeel. Ook is bewust niet te gedetailleerd op bepaalde technieken ingegaan (wellicht iets voor een

volgend artikel). Tenslotte is omwille van de lengte van dit artikel de inhoud beperkt gebleven. En ik zal ongetwijfeld dingen over het hoofd hebben gezien. Evenwel hoop ik te hebben bijgedragen

aan de 'enige echte' output, die al sinds de uitvinding van de fotografie het streven is van elke fotograaf: de afdruk - als kunststuk, voor nú en voor later. Veel succes en kijkplezier !

Sabayon Linux:

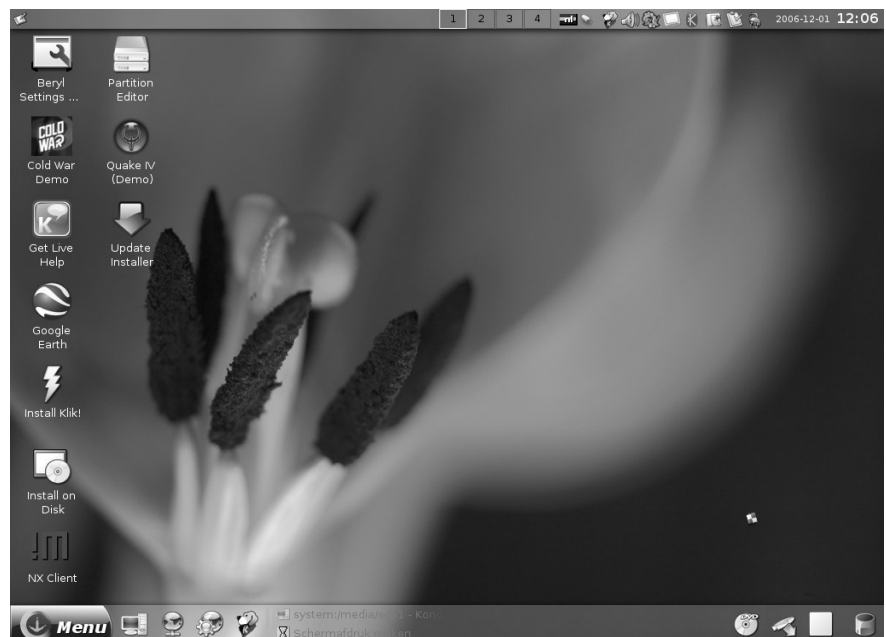
Italiaanse stijl voor echte mannen

Jan Stedehouder

Sinds een paar maanden hebben we thuis digitale televisie. Nu hebben jullie daar niet veel aan, maar voor mij heeft het erg inspirerend gewerkt. Er lag nogal wat schrijfwerk te wachten en ik heb dan graag iets op de achtergrond draaien dat inspirerend en ontspannend werkt. Het digitale zenderaanbod is kwantitatief een stuk ruimer en na wat experimenteerwerk bleek dat Fashion TV de meest ideale zender was. Ja-ja, ik hoor al wat mannelijke lezers besmuikt lachen. Computernerds en mode. Dat zal wel. Het zal wel om de mooie meiden gaan. Nee, echt, de begeleidende muziek heeft het juiste tempo voor mijn schrijfwerk en er is weinig storend commentaar. Hier en daar een 'intelligent' interview met een fotomodel, maar dat is het dan ook wel. Wat heeft dit nu met Linux te maken? Heel veel eigenlijk. Als het op mode aankomt, is de gemiddelde Nederlandse man nu niet echt een rolmodel. Witte sokken onder een donker pak? Moet kunnen. Een duur Hugo Boss pak met schoenen

van de SchoenUitsmijter? Logisch toch. Nee, dan moeten we toch echt bij de Italianen zijn. Die kunnen stijl, functie en mannelijkheid prima met elkaar in balans brengen. Denk maar aan auto's. Maserati, Ferrari. Vanuit het modebewuste en stijlvolle Italië komt nu een Linux distributie die de hele concurrentie, inclusief Windows Vista en Mac OS X, in de stofwolken achter zich laat: Sabayon Linux.

Een paar maanden geleden liep ik bij toeval tegen Sabayon Linux 3.1 aan en recentelijk is versie 3.2 al uitgebracht. In het kort: Sabayon is gebaseerd op

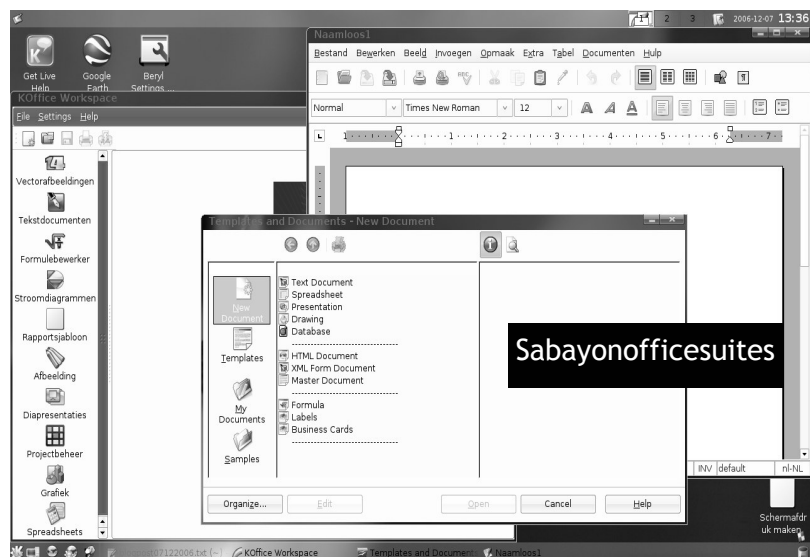
Gentoo, laat zich even makkelijk installeren als Ubuntu, komt met het nieuwste van het nieuwste en wordt standaard afgeleverd met al het grafische geweld waar Linux op dit moment toe in staat is. SL is een etalage voor de pracht, kracht en schoonheid van Linux als besturingssysteem voor de desktop.

Gentoo is een distributie voor de echte nerds, voor de mannen en vrouwen die het fantastisch vinden een Linux-versie vanaf de grond op te bouwen en elk deeltje zodanig te compileren dat de maximale snelheid uit de hardware wordt geperst. In die zin sluit Gentoo aan bij Linux from Scratch maar had het een net iets sexier imago. Voor mij was het niks, want ik had geen zin om 15 uur te besteden aan het compileren van KDE. Sabayon maakt het voor ons wel heel makkelijk een supersnel Gentoo-systeem te installeren.

De eerste kennismaking

SL wordt afgeleverd als een live DVD, hoewel er ook mini ISO's beschikbaar zijn voor installatie over het internet. Toch kan ik iedereen aanraden de live DVD te downloaden via bittorrent. Branden en herstarten. Houd er bij de herstart wel rekening mee dat het even duurt voordat het geheel in de lucht is. De hardwareherkenning is overgenomen van Knoppix en dat maakt dat de meeste hardware prima wordt herkend. SL heeft geen moeite met zogenaamde proprietary drivers en maakt bij nVidia- en ATI-kaarten dan ook zonder meer gebruik van deze drivers. Dat moet ook wel,

want anders is het toch echt einde verhaal met het grafische geweld. In het opstartproces worden we gevraagd of we de 'desktop acceleration' willen activeren met de keuze tussen AIGLX en XGL. Hier zien we gelijk dat SL zich richt op beginnende gebruikers, want het verschil tussen de keuzen wordt uitgelegd. Met een ATI kaart in de machine is XGL de betere keuze. Vervolgens ontplooit de KDE desktop zich in haar glorie, maar dan wel zoals we het nog nooit eerder hebben gezien. Warme oranje- en bordeaux-tinten komen ons tegemoet. Laat het maar gewoon even inwerken en open wat bestanden. Probeer met de vensters te slepen, minimaliseer en maximaliseer ze. Wissel eens van bureaublad. Dit is Linux in zijn mooiste en meest stijlvolle uitvoering. Het wisselen van bureaublad laat het scherm rondtollen als een kubus. Als we de vensters slepen dan lijkt het alsof ze van rubber zijn. De vensters verdwijnen als een geest in de fles bij het minimaliseren. En dit zijn maar enkele van de vele, prachtige grafische effecten. Kijk eens naar de cursor als die boven een wit vlak hangt. Je ziet een schaduw op het witte vlak. Het 'even wachten'-pictogram is

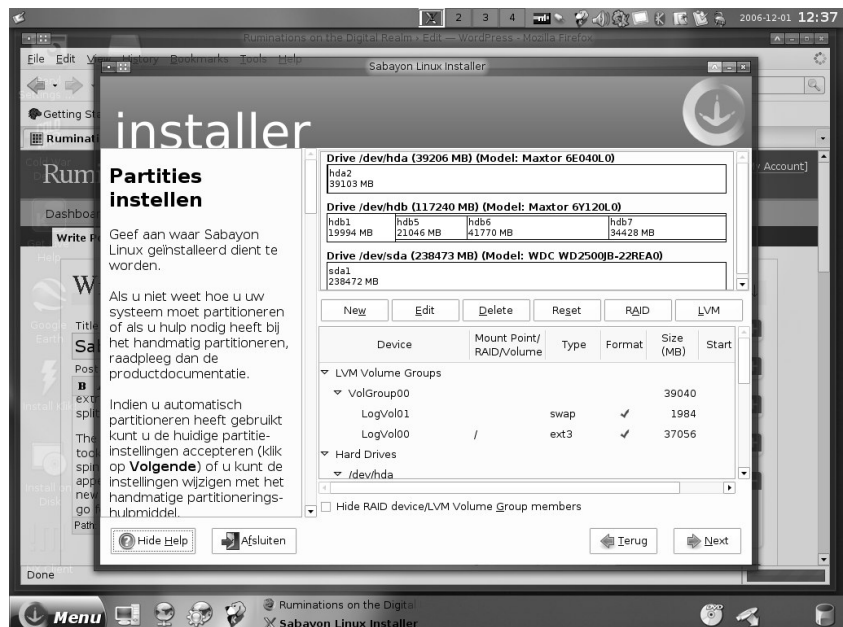
een zandloper die in 3D van voor naar achter draait. Functioneel? Nauwelijks, maar SL straalt alleen maar uit dat werken met de computer ook mooi en leuk mag zijn.

De live DVD is voor velen ook een kennismaking met Linux als spelplatform. Er worden twee speldemo's meegeleverd, Quake IV en Cold War. Van Quake is al langer bekend dat er versies onder Linux draaien. Cold War is een spel in het Splinter Cell-genre. Het is geen goedkope kloon, maar een spel met al het grafische geweld dat Splinter Cell zo karakteriseert. En het draait vanaf de live DVD! Kijk er gewoon eens naar en laat het zien aan mensen die zeggen dat Linux geen spelplatform is.

Installatie

De installatie is zo eenvoudig als het aanklikken van het pictogram op het bureaublad. SL maakt gebruik van het Anaconda installatieprogramma. Voordat we verder gaan: altijd even een backup maken van de belangrijke gegevens. De bekende stappen volgen elkaar op: taal, toetsenbord, plaats en tijd, gebruikersgegevens, partitioneren en pakketselectie. Bij de pakketselectie kunnen we kiezen uit vijf verschillende omgevingen: KDE, Gnome, Fluxbox, Enlightenment en Xfce. Dit maakt niet veel uit voor de installatie want alles wordt op de har-

de schijf gezet. En alles is veel. Heel veel. SL neemt aan het eind van de rit 7 Gb ruimte in beslag. Voor het partitioneren wordt gebruik gemaakt van parted en dat is in een eerder artikel al uitgelegd. De hele installatie neemt ongeveer een uur in beslag (en dat was op een laptop, Intel Celeron M 410, 1,46 GHz, 512 MB RAM). Dat lijkt veel, maar het is de helft van de tijd die SL 3.1 er voor nodig had. Ter vergelijking: de Ubuntu DVD heeft er 30 minuten voor nodig, Fedora Core 60 minuten en Suse 2 uur. Bij Ubuntu heeft u dan drie omgevingen

(KDE, Gnome en Xfce) op net geen 2 GB ruimte, maar de hoeveelheid geïnstalleerde software is dan ook een stuk kleiner.

Bij SL is het alles of niks. Dat kan zowel een voordeel als nadeel zijn. Het voordeel is dat we na een uur installeren gruwelijk veel applicaties hebben om mee te spelen. Het nadeel is dat het er zo gruwelijk veel zijn dat de menu's toch wel onoverzichtelijk worden, zeker omdat de standaard KDE-menu-instellingen het extra rommelig maken. Persoonlijk vind ik het prima. Ik ben een softwarejunk en op deze wijze krijgen we alles wat KDE, Gnome etc. aan boord hebben om indruk te maken. Daarmee hebben we prima overzicht over de meest actuele stand van zaken in de ontwikkeling van de applicaties. En misschien vinden we 7 GB wel veel ruimte. Denk dan eens aan de installatie van Vista. Bij mij nam alleen het besturingssysteem al 10 GB in beslag.

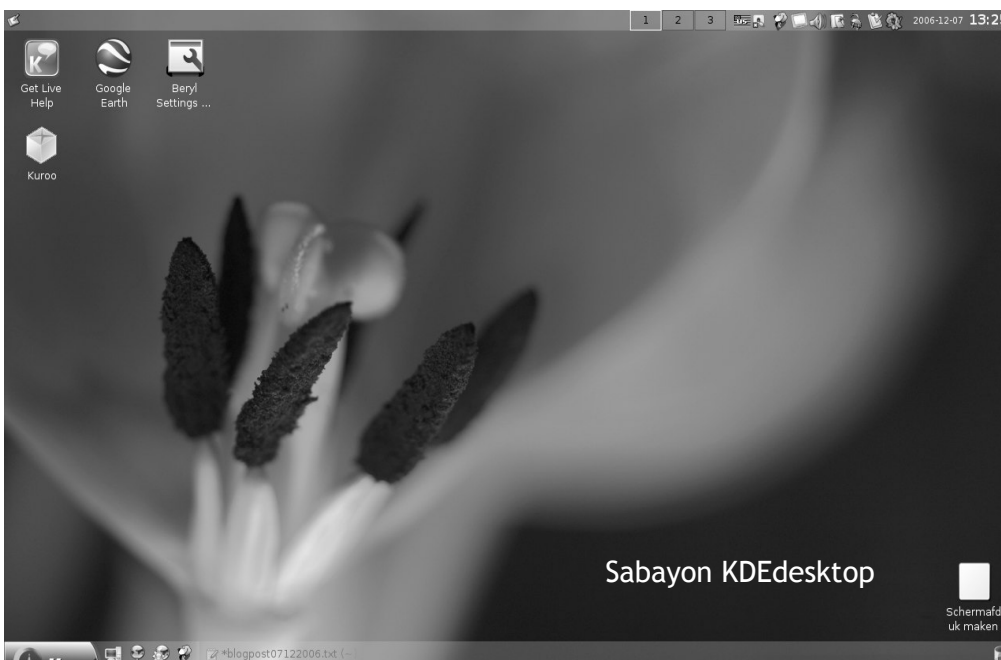
Sabayon versus Windows Vista

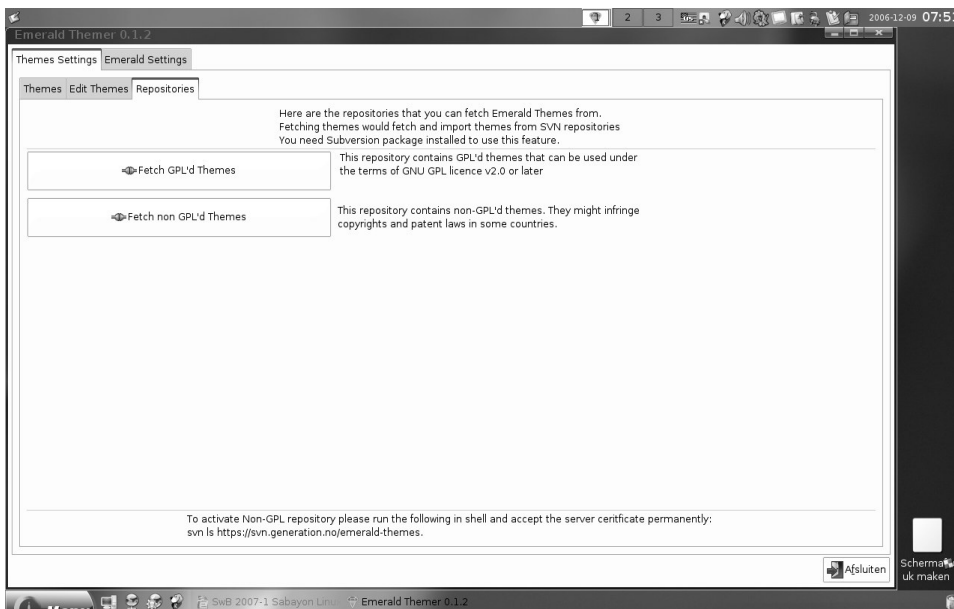
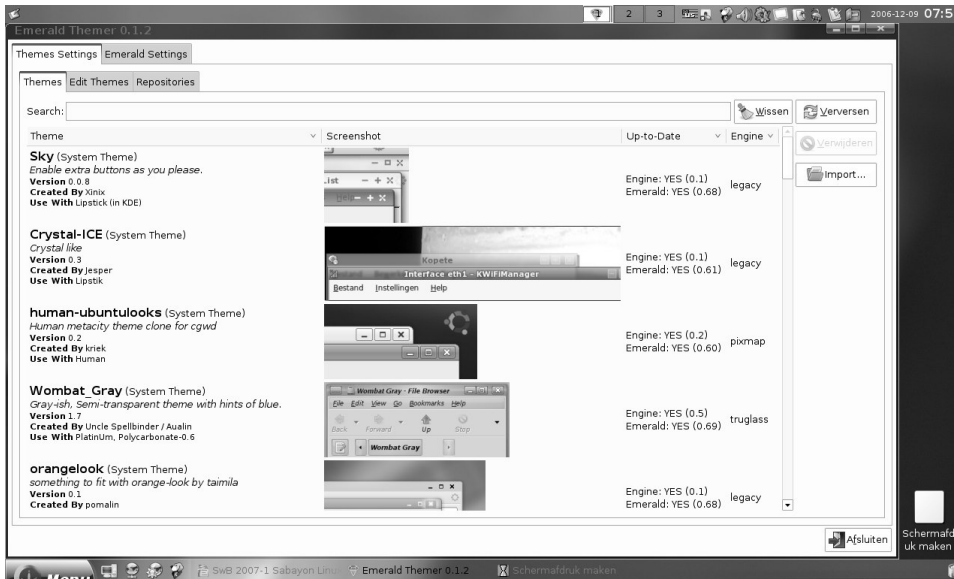
Overstappen naar Windows Vista of niet?

Dat is de vraag die een deel van de gebruikers dit voorjaar bezig zal houden. Veiligheid, toegenomen stabiliteit, het grafische geweld, het zijn allemaal redenen die een positief antwoord rechtvaardigen. Ik heb in het beta-programma van Vista meegedraaid en ik zie geen reden om er niet op over te stappen. Echter, er is wel een groot nadeel bij deze nieuwe Windows-versie: het vereist stevige hardware om het soepel te laten draaien inclusief de grafische extraatjes. Mijn laptop is afgeleverd met het sticker-tje 'Windows Vista Capable', maar dat wil zoveel zeggen dat ik Vista kan draaien in een teruggeschakelde versie. Met oudere hardware kunnen we het dan wel helemaal vergeten. Mooi!

Hoezo, mooi? Met SL krijgt u alles wat Vista te bieden heeft en nog meer. Nu, gratis en op hardware die door Vista als middelmatig wordt bestempeld. De ontwikkelaars van Gnome en KDE doen er ondertussen ook alles aan om de grafische omgeving in te richten in de nieuwe WV-stijl. De oude menustructuur met de

lange panelen is vervangen door een menubox. De grafische effecten die SL standaard meelevt kopiëren de Vista-ervaring. De Emerald Theme Manager maakt het mogelijk de stijl van het bureaublad nog mooier te maken.

schermafbeeldingen SabayonEmerald

Gebruikersvriendelijkheid

Bij Microsoft kunnen ze één ding zeker goed: het toegankelijk en gebruikersvriendelijk maken van het besturingssysteem. Linux was natuurlijk altijd voor de 'echte mannen'. Zo'n Harley Davidson uit de jaren 80. Ik heb me laten vertellen dat een echte motorfanaat zijn nieuwe Harley eerst helemaal uit elkaar haalde en vervolgens opnieuw in elkaar zette. Maar laten we eerlijk zijn, dat willen we toch echt niet meer. Als besturingssysteem voor de desktop moet

Linux ondertussen wel klaar zijn en gewoon werken. In dit licht doet SL het iets beter dan het toch wel erg vriendelijke Ubuntu. De draadloze verbinding van de laptop gaat direct de lucht in, iets wat Ubuntu niet standaard voor elkaar krijgt. De schermresolutie valt wel tegen met 1024x768, maar dat is ondertussen een bekende ervaring. Om in SL hogere resoluties mogelijk te maken is het noodzakelijk om twee zaken op te lossen: (1) een handmatige aanpassing van xorg.conf en (2) de installatie van 915resolution, dat hogere resoluties bij Intel kaarten moge-

lijk maakt. Het is altijd zinvol even in de Sabayon-forums te kijken voor de oplossing die bij jullie grafische kaarten past.

De SL-forums zijn goed en de documentatie ontwikkelt zich in een rap tempo. Aangezien toegankelijkheid bij de SL filosofie hoort levert dat ook een positievere mentaliteit op bij degenen die hulp bieden. Het is niet helemaal vergelijkbaar met de veel grotere Ubuntu gemeenschap, maar het komt in de buurt. Op het bureaublad staat een pictogram 'Get Live Help' en dat is een directe

toegang tot het IRC-kanaal van SL. Ik moet zeggen dat het een aangenaam gezelschap is. De hoofdontwikkelaars van SL zijn zelf aanwezig (zitten gelukkig ook in dezelfde tijdszone als wij) en er mogen betrekkelijk domme vragen worden gesteld. De SL-ontwikkelaars staan ook open voor constructieve kritiek, zeker als blijkt dat we zelf al wat tijd in het oplossen van problemen hebben gestoken.

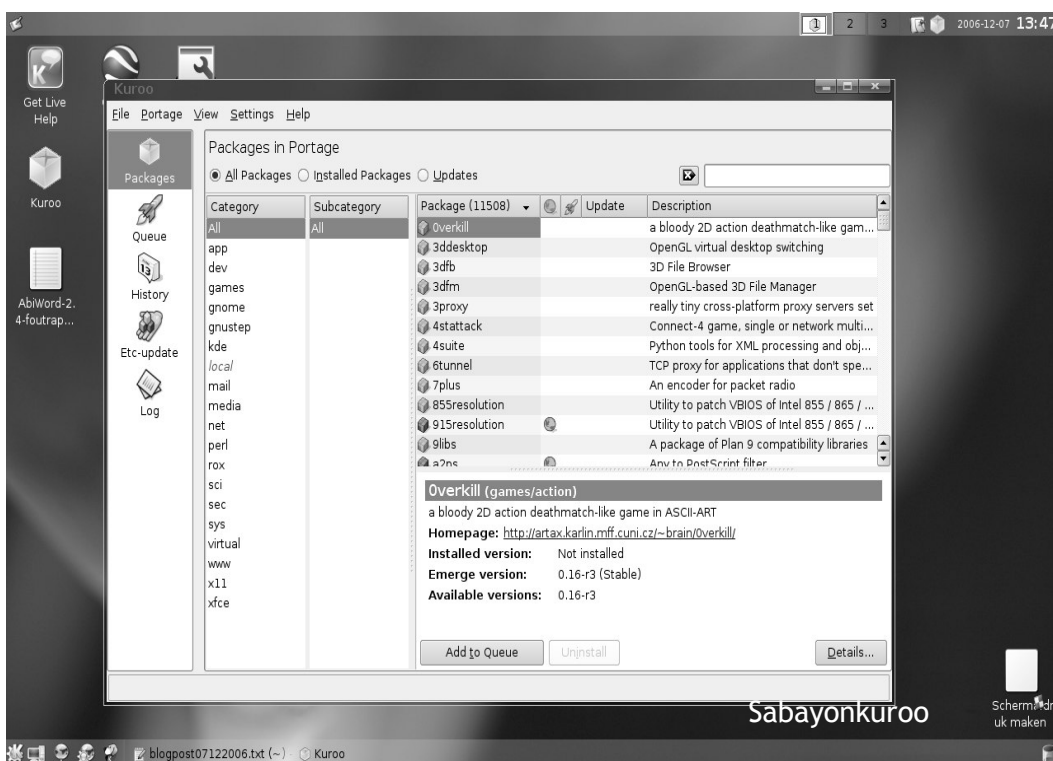
Installeren van nieuwe software

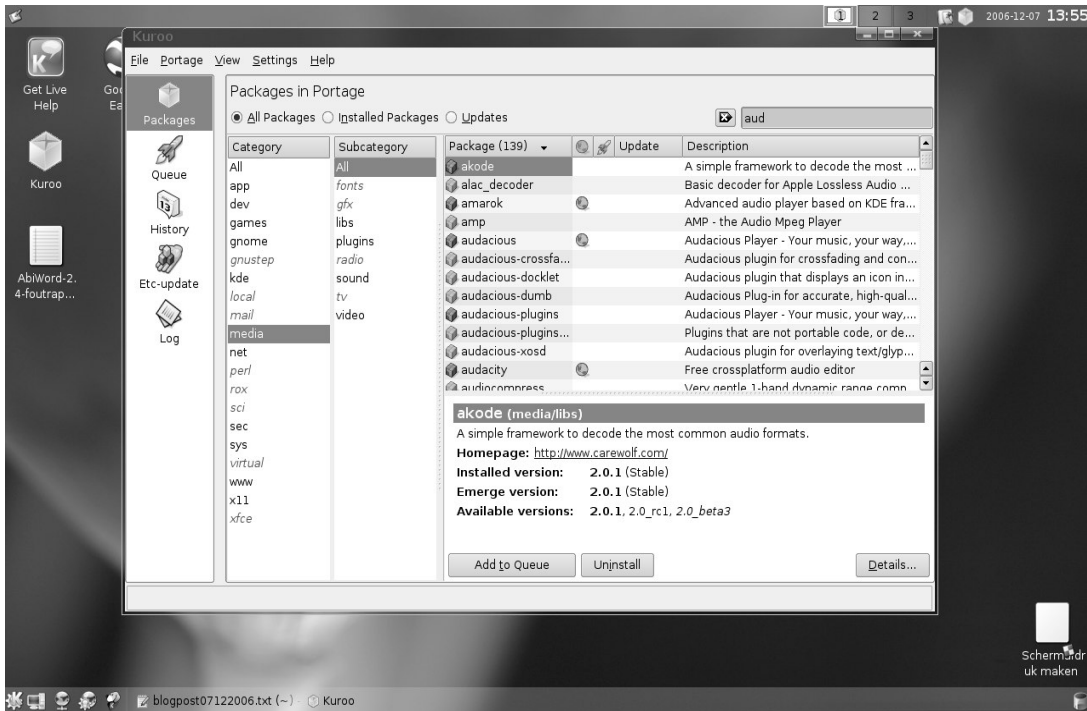
Gentoo is niet makkelijk, maar de gebruikers zweren bij het portage-pakketbeheer. Nu heb ik al eerder de stelling geponeerd dat de verschillende distributies elkaar niet veel ontlopen qua software en dat de verschillende versies voor pakketbeheer ook lood om oud ijzer zijn. Persoonlijk heb ik een voorkeur gekregen voor het Debian-pakketbeheer (apt-get met synaptic als grafische voorkeur), maar dat heeft ook veel te maken met de immense hoeveelheid software

in de Debian-repositories. SL sluit direct aan bij de Gentoo-repositories en die worden voor ons ontsloten via Kuroo. Kuroo is voor portage wat Synaptic is voor apt-get.

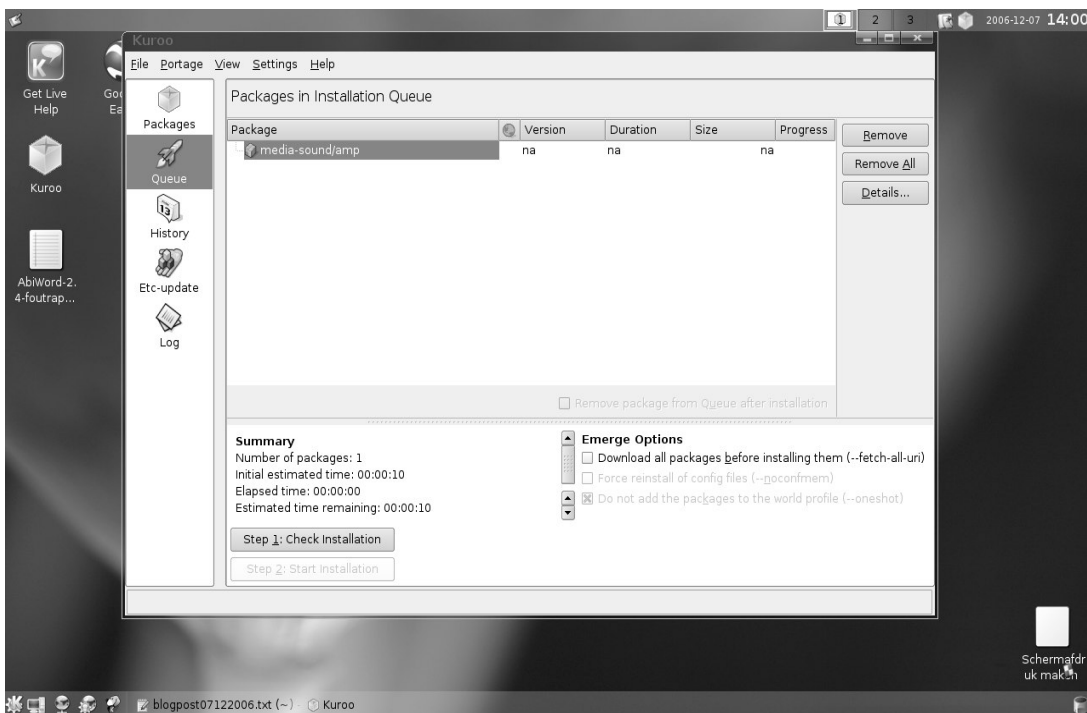
Kuroo staat netjes op het bureaublad en met een simpele dubbelklik en het invoeren van het root wachtwoord zijn we klaar voor de installatie. Bijna, want Kuroo wil bij de eerste opstart de portage tree synchroniseren met de buitenwereld. Als we toch online zijn is dat geen gek idee. Het duurt wel even en het is jammer dat er geen indicator is voor het voortschrijden van dit proces. In principe kunnen we daarna de nieuwe software heel eenvoudig installeren. Als we de naam van het pakket kennen is het een kwestie van intikken in de zoekfunctie. De lijst van software wordt dan dynamisch bijgewerkt. We kunnen ook bladeren door de categorieën en subcategorieën. Als we het juiste pakket hebben gevonden dan is de rechter-muisknop onze vriend. Deze laat drie verschillende

opties zien, maar voor de installatie hebben we 'Add to queue' nodig. Vervolgens gaan we naar het blad 'Queue', klikken op 'Check Installation' en daarna op 'Start Installation'. In het blad 'Log' kunnen we het installatieproces volgen.

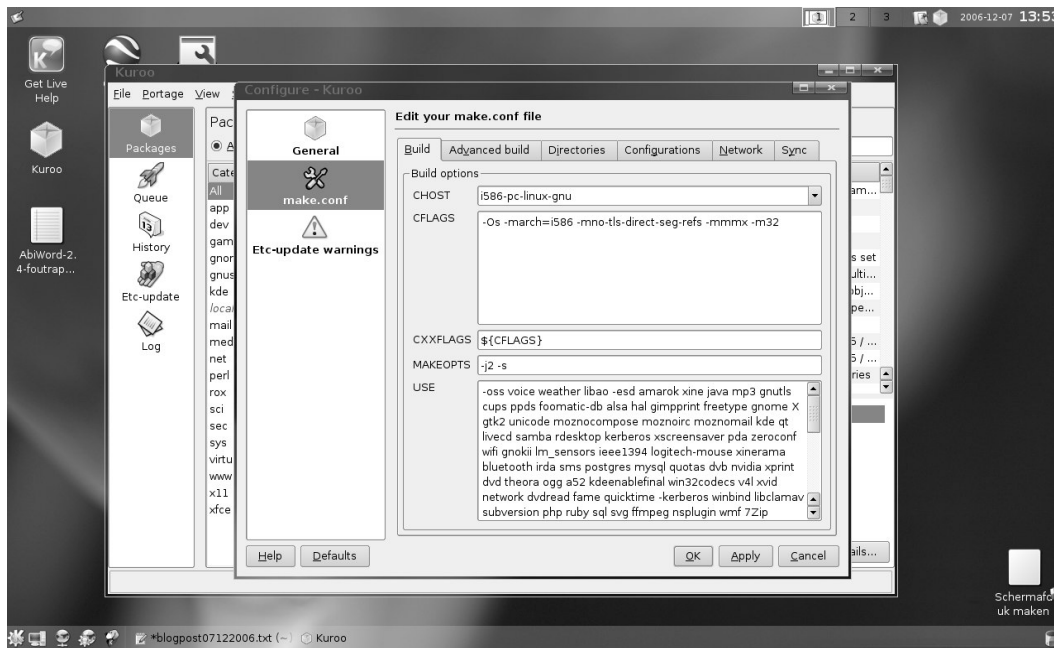
wekkend groot. Het moet wel heel raar lopen wil een pakket er niet bij zitten. Een totale update van het systeem is via Kuroo te regelen, maar met 7 GB aan software moet u dan wel rekening houden met heel veel geduld.

In vergelijking met Synaptic is Kuroo een stuk krachtiger. Via Setting → Configure Kuroo kunt u het compilatieproces fijnafstellen. Zo kunt u onder

Geduld is een schone zaak. Zelfs voor relatief kleine pakketten duurt het even voordat de installatie is afgerond. Er is mij verteld dat dit maken heeft met het compilatieproces. Het is maar een weet. De Gentoo-repositories zijn met 11.508 pakketten wel iets kleiner dan de Debian repositories, maar nog steeds indruk-

CHOST de processor instellen. Zo bezien kan Sabayon met Kuroo voor Gentoo doen wat Ubuntu/Synaptic al deden voor Debian: het toegankelijk maken van de meest krachtige Linux-distributies voor de grote massa. (Afbeelding Kuroo build options op volgende pagina.)

mijn weblog klaagde een gebruiker dat de SL-code niet uitgerijpt was. Dat zal ook lastig zijn bij de huidige filosofie om het nieuwste van het nieuwste te gebruiken.

Stabiliteit

SL bevindt zich op de zogenaamde 'bleeding edge' van de ontwikkelingen onder Linux. In Kuroo kunt u instellen of de te installeren software stabiel of minder stabiel kan zijn, maar dat is wel stabiliteit aan de rand van de afgrond. Daarmee is SL geen Suse Linux Enterprise Desktop 10 of Ubuntu Dapper Drake. Die laatste twee zijn superstabiel. Ik heb een tijdje Debian Sid gedraaid op de iMac en dat voelde aan alsof het elk moment in elkaar kon storten (wat het na een paar weken ook deed). Zo erg is het met SL nu ook niet. Ik mag er graag mee werken, maar zorg wel dat alle belangrijke documenten op een aparte partitie staan. Ik maak mij geen zorgen over de foutmeldingen en eigenaardigheden die hier en daar opduiken. Op de laptop crasht bijvoorbeeld Abiword bij het afsluiten, terwijl OpenOffice.org juist erg stabiel is. KDE, Enlightenment, Fluxbox en Xfce draaien zonder enig probleem, terwijl Gnome al begint met foutmeldingen over het toetsenbord. Dat kan bij iedereen weer anders zijn. In

Positionering van Sabayon

Voor welke gebruiker is Sabayon nu eigenlijk het meest geschikt? De live DVD is een goede instapmogelijkheid voor de ervaren XP-gebruikers die in de afgelopen jaren via StarDock, Window Blinds en Vista look-alike-pakketten met de nieuwe Aero Glass-interface hebben gespeeld. Misschien zul je niet direct op Sabayon willen overstappen, maar in de loop van 2007 zullen ook de stabielere distributies deze grafische ontwikkeling overnemen (zoals Ubuntu 7.04). Sabayon is daarmee ook voor de minder avontuurlijke Linux-gebruikers een goede tweede distributie ter installatie. Noem het maar een zandbak waarin je kunt spelen met het nieuwste van het nieuwste en op die grond kunt bepalen of een integratie in de dagelijkse omgeving mogelijk is. En het is natuurlijk fantastisch om straks de ogen uit te steken van de Windows nerd die indruk wil maken met zijn nieuwe Vista. "Mag ik even deze live DVD opstarten..." "Ciao bella, you want a ride in my new car".

Ubuntu: afstappen of overstappen?

Henk van Andel

Er zijn heel veel Linux-distributies. Eigenlijk een drama. Maar ook wel een zegen. Het biedt een ruime keus aan de gebruikers. Veel distributies zijn ‘algemeen’, maar nòg meer distributies zijn toegespitst op een toepassingsgebied. Het nieuwste toverwoord is *Ubuntu*. Het doet denken aan voodoo. En dat is niet eens zo ver naast de waarheid. Het woord ‘Ubuntu’ betekent in het oud-Afrikaans zoiets als ‘menselijk zijn voor anderen’.

Dus zoiets als het socialisme vertaald naar Linux.

Ubuntu is heel gebruikersvriendelijk gebleken. En bovendien gemakkelijk te installeren, ook voor Windows gebruikers. Geen wonder dat Ubuntu in korte tijd naar de top steeg op de hit-parade van DistroWatch.com.

Waarom Ubuntu?

Laat ik eerst eens even uitleggen waarom ik opeens als ‘notoir Windows-fan’ met een Linux-distributie kom aanzet-

ten. Nou ja, zo’n Windows-fan ben ik eerlijk gezegd niet, maar op Linux-evenementen ben ik meermaals pleiter voor Windows geweest. Om enig tegenwicht te bieden voor de vaak ongeremde Linux-fans die soms blind lijken voor alles wat anders is dan Linux en vrijwel zeker ongenueanceerd Windows en de niet uitgenodigde geestelijke vader (ene Bill) regelrecht de hel in prijzen.

DVD-ROM GigaHits 2007-1

Om de DOSgg-discs uit te testen

moet ook de werking onder Linux uitgeprobeerd worden. Dat doen in principe experts van het DOSgg Linux Platform, maar je wilt wel eens zelf vast kijken hoe het eruit ziet onder Linux. Dan probeer ik snel even een ‘live distribution’ uit. Met wisselend succes, eerlijk gezegd vaak met een fiasco. Mijn desktop en notebook schijnen een hekel te hebben aan de recente live Linux-distributies, waaronder Knoppix. Ze lopen bijna allemaal vast in het begin op een stukje hardware dat niet goed herkend wordt. Lastig.

Totdat ik een Ubuntu-distributie in handen kreeg en probeerde. Ik had er al veel over gehoord en gelezen, maar daar was het bij gebleven. “De zoveelste distributie,” dacht ik. “Lamaar”

Ubuntu 6.10 bleek echter keurig live op te starten, al mijn hardware te herkennen en in no time verbinding met internet te hebben. Er zit bovendien een grote hoeveelheid software in. Het geheel

bleek overzichtelijk en gemakkelijk in de omgang. Zo zie ik dat graag, dus ben ik verder gaan experimenteren en spelen.

Een stukje geschiedenis

Lees rustig verder, ook als je niet van geschiedenis houdt. Want Ubuntu heeft nauwelijks een geschiedenis. De eerste release is uitgekomen in oktober 2004 en kreeg gelijk als versienummer 4.10. Inmiddels zijn

we aangekomen bij versie 6.10, uitgekomen in oktober 2006. Aha, je begrijpt het al: het eerste getal (vóór de punt) geeft het jaartal aan en het tweede getal duidt op de maand. En in principe elke 6 maanden een nieuwe versie. Daar kan Bill een puntje aan zuigen!

De volgende release staat gepland voor april 2007. Wie raadt het versienummer? De eerste die een mailtje stuurt aan voorz@DOSgg.nl met het goede versienummer, wint het USB warmhoudplaatje voor de kop koffie. Zie hiervoor de eMailing met een Preview van deze SoftwareBus.

Na dit kleine intermezzo weer verder met Ubuntu. De geestelijk en financieel vader van dit moois is de miljonair Mark Shuttleworth. Juist ja, die ruimte-tourist. Hij stopt miljoenen per jaar in zijn Ubuntu Foundation die voor de financiering zorgt en zijn bedrijf Canoni-

cal dat de ontwikkeling, distributie en promotie voor zijn rekening neemt. Dat distribueren gaat via internet, maar je kunt ook een gratis CD-ROM aanvragen. Zelfs geen verzendkosten. Als de DOSgg ook zo'n financier op de achtergrond had, dan zouden we de SoftwareBus ook weggeven. Nou ja, eigenlijk doen we dat al voor die luttele € 12 per jaar.

Ubuntu 6.10 DVD versie op GigaHits

Op GigaHits 2007-01 hebben we de meest actuele Ubuntu-release opgenomen. Deze heeft de koosnaam 'Edgy Eft', wat volgens Wikipedia 'bijdehante salamander' moet betekenen. Net zoiets als Windows Vista, wat veel lekkerder (commerciëler?) klinkt dan Windows NT 6.0, toch?

Er zijn twee versies: een CD-ROM en een DVD-ROM versie. De CD-ROM versie bevat alles wat nodig is om te beginnen, inclusief ca 1.000 programma's. De DVD-versie is ongeveer 3,5 Gigabyte groot en bevat ca 4.000 programma's die naar behoefte extra geïnstalleerd kunnen worden. Om de DVD-versie op deze GigaHits te kunnen zetten hebben we deze moeten oprekken tot een dual layer DVD met dus ca 8,5 Gigabyte capaciteit.

Opstarten als live-distributie

Je moet je BIOS zo instellen dat je PC vanaf een CD- of DVD-ROM kan opstarten. Dat doe ik eigenlijk standaard, want als er geen disk in de drive is of de disk in de drive niet bootable is, start de PC gewoon vanaf de harde schijf op.

Dat kan natuurlijk fout gaan; per ongeluk kan nog een bootable disk in de drive zitten, terwijl je eigenlijk vanaf de harde schijf wilde opstarten. De Giga-Hits en ook de Ubuntu-disk heeft daaraan gedacht: je krijgt eerst een menu met de mogelijkheid om alsnog vanaf de harde schijf op te starten.

De live-distributie start erg snel op, als ik dat vergelijk met andere live-distributies. Je kunt een aantal dingen vooraf instellen; met F2 bijvoorbeeld de taal en het toetsenbord. Ik deed dat niet, Ubuntu begroette mij in het Engels met een standaard bruine Gnome-desktop. Voor de verandering bevindt de menubalk zich bovenin het scherm. Het scherm is heel opgeruimd, er zijn de volgende keuzen:

- Applications: hier kun je een aantal standaardapplicaties opstarten. Het meeste voor de beginner zit er al in, maar met Add/Remove.... kun je kiezen welke van de ca 4.000 programma's op de DVD je nog wilt installeren. Dat werkt overigens niet in de live-versie, want die schrijft helemaal niets op de harde schijf.
- Places: je desktop, schijven, aanmaken CD's etc.
- System: In het Preferences submenu stel je bijv. (alsnog) de taal en het type toetsenbord in, of een screensaver, de instellingen van je muis enzovoort. Er is nog een submenu: Install. Daar ga ik het hierna over hebben.

Installatie

Het installeren van Ubuntu op je harde schijf gaat heel eenvoudig via het System/Install-menu, nadat je de live distributie hebt opgestart. Eerst worden enkele vragen gesteld: Taal, toetsenbord, locatie en tijd, naam/inlognaam en wachtwoord. Ik heb alsnog Nederlands ingesteld (inderdaad stond er Nederlands en niet Dutch, maar verderop werd dat niet altijd consequent doorgevoerd) en het toetsenbord op Nederlands gezet. Ubuntu veronderstelde daarna maar vast dat ik in Nederland woon, in Amsterdam; andere plaatsnamen in Nederland vond ik niet.

Dan de schijfindeling, het hete hangijzer als je een nieuw besturingssysteem installeert. Ubuntu bleek ook op dit punt vriendelijk. Ik koos voor de automatische functie, waarna mijn C-schijf (die heet nu /dev/hda) keurig 50/50 werd opgedeeld voor het al aanwezige Windows en Ubuntu. Er werd een ext3 partitie en een swap partitie aangemaakt, GRUB (GRand Unified Bootloader, de Linux boot-manager) zou in de MBR (Master Boot Record) van hd0 komen. hd0 op z'n GRUB's is wat /dev/hda in Linux is, de eerste IDE harde schijf dus. Als u zich afvraagt wat ext3 is, wel, ext3 is het 3rd Extended Filesystem, het in Linux meest gebruikte bestandssysteem, net zoiets als NTFS voor Windows dus.

De installatie werd uitgevoerd. Voor ik het wist was deze voltooid. Na ca 10 mi-

nuten meldde de installatie zich gereed en ging het CD-laatje open om de bootdisk te verwijderen. Aan alles schijnt gedacht te zijn! Na het uitnemen van de disk klikte ik aan dat het systeem mocht herstarten.

Eerst kwam een scherm om me eraan te herinneren dat de bootdisk misschien nog uit de drive genomen moest worden. Na bevestiging met Return startte de PC op. Eerst bood GRUB me aan om te kiezen welk besturingssysteem op moest starten, ik heb het maar bij Ubuntu gelaten dat al standaard ingesteld was. Na een minuutje hoorde ik een korte roffel op de tam-tam en werd gevraagd naar mijn inlognaam en wachtwoord. Ziedaar: mijn eerste poging om Linux te installeren bleek geslaagd! Dezelfde bruine desktop, maar nu in het Nederlands.

Over het installeren van programma's onder Linux heb ik veel gruwelverhalen gelezen. Over verschillende distributies, sources en andere afschrikwekkende kreten. Uit nieuwsgierigheid was mijn eerste actie om via het menu Toepassingen - Installeren/verwijderen.... (jaja, nu in het Nederlands) het spelletje Aardappelmantje te kiezen en te installeren. Natuurlijk, voor de kleinkinderen! Dat ging heel vlot, het programma werd van internet geplukt en even later kon ik het via het menu Toepassingen - Spelletjes bovenuit de alfabetische lijst opstarten. Ubuntu spreekt nu Nederlands, maar niet alle toepassingen zijn in het Nederlands. Aardappelmantje heet na het opstarten Potato Guy.

Jaja, van internet, maar waarom niet vanaf de DVD? Die moest ik natuurlijk eerst weer in de drive doen. Toen meldde Ubuntu keurig dat een device met software was gevonden en vroeg of daarnaar verder gekeken moest worden. Ja. Ubuntu startte het Synaptic-pakketbeheer op. Ik koos ervoor om nog een spelletje - maar nu dus vanaf de DVD - te installeren. Ook dat werkte prima, na luttele seconden was ook dit aardappeltje geschild.

Hoe verder?

Het was niet mijn bedoeling om een groot artikel te gaan schrijven over Ubuntu Linux. Als beginneling mis ik daar ook de kwalificaties voor. Eerlijk gezegd heeft Hans Lunsing van het DOSgg Linux Platform dit artikel gescreend en de grote fouten eruit gehaald. Dank je wel, Hans! Bovendien heeft in het oktobernummer 2006 van SoftwareBus al een uitgebreider artikel gestaan van Jan Stedehouder. Lees dat maar eens na, de 2006 jaargang van SoftwareBus vind je trouwens in PDF op de GigaHits 2007-01.

De DVD-versie van Ubuntu 6.10 vind je ook op deze GigaHits. Keurig bootable. Dus je kunt zelf direct aan de slag. Het is trouwens verstandig om niet zoveel risico's te nemen als ik op mijn (test) PC en te zorgen voor backups van je gegevens, want hoewel het allemaal gemakkelijk en vriendelijk ging, het kan ook fout gaan. Vooral als je zelf een fout in geeft!

ubuntu

Veel succes met Ubuntu Linux!

Content met content

Chris Laarman

Deze bijdrage grijpt terug op het stuk van mijn 'Dromen' in SoftwareBus 2006-3. En mocht inmiddels mijn kopij 'Hoezo draadloos?' zijn geplaatst, dan zul je straks wel gniffelen.

Er is software die zonder méér doet wat je wilt. Hoewel ik nu de voorbeelden aanvecht die ik hier wil geven. Laat ik het zó zeggen: wie een office suite installeert, die zal niet gauw gaan zoeken naar plug-ins en add-ons. Maar er is software die oogt als een kerstboom zonder ballen, die aanvoelt als een kapstok zonder kleding. Ach, een sprekend voorbeeld vind je in hardware: wat is een iPod zonder 'content' (geluid, wellicht ook beeld)? Voel je de titel nu?

Laatst (voordat ik aan dit stuk begon) ontstond op zekere Yahoo Group een discussie over de vraag, in hoeverre content voor de betreffende software behalve in voorverpakte bundels ook los of in bundels naar eigen keus verkrijgbaar zou moeten zijn. Die discussie kreeg wat venijn met de vraag of je soms ook een woordenboek zou willen kopen met slechts bepaalde woorden erin, uiteraard voor een overeenkomstig verlaagde prijs. Maar de discussie stopte vrijwel meteen nadat ik onderstaand bericht had ingezonden. Vergun me, dat ik het onvertaald laat. Je mag nooit meer raden, als je denkt dat het om muzieksoftware ging.

The 'Buy single styles?' discussion interests me more generally.

I have several pieces of software that have communities of uh... prolific users. Just for a bit of comparison regarding bundling and pricing.

- *BiaB*. content: accompaniment styles offered by software maker: bundles, payware offered by others: bundles, payware (incidental individual styles, freeware)
- *Jammer* (Professional, Live). content: accompaniment and composition styles offered by software maker: bundles, payware offered by others: unknown (to me)
- *gmorgan*, content: accompaniment styles offered by software maker: bundled with program, freeware offered by others: unknown
- *One Man Band, Band Minus One*. content: accompaniment styles (Yamaha PSR format) offered by software maker: bundled with program offered by others: individual, freeware (to my knowledge)
- *Harmony Assistant/Virtual Singer*. content: scripts, singing voices offered by software maker: individual, freeware offered by others: individual, freeware
- *SynthEdit*. content: modules, presets (synthesizer building blocks) offered by software maker: bundled with program offered by others:

individual and bundled, payware and freeware

- *Total Commander*. content: plug-ins (file management) offered by software maker: individual, freeware offered by others: individual, mostly freeware

- *Firefox*. content: plug-ins (web browsing) offered by software maker: individual, freeware offered by others: individual, freeware

- *DAZ* (Studio, Bryce), *Poser*. content: scenes, characters, props, etc. offered by software maker: individual and bundled, mostly payware offered by others: individual and bundled, payware

- *HanDBase*. content: plug-ins, database structures, etc. offered by software maker: individual, payware and freeware offered by others: individual, payware and freeware

- *IrfanView*. content: plug-ins (file format) offered by software maker: bundled, freeware offered by others: unknown

- *WinBatch*. content: extenders (macros) offered by software maker: individual, freeware offered by others: individual, payware and freeware

- *WordPerfect* (outdated info): content: macros, etc. offered by software maker: individual, freeware offered by others: individual and bundled, payware and freeware

Well, just some examples of software on my computer. Looking at the above, I see everything from sharing joy to trying to earn a living. As a consumer I am glad with everything free, but I am happy to trade (their) time for (my) money to get myself started.

Ja, mij valt op, hoezeer de opstelling van de makers uiteenloopt. Trouwens, het prijsverschil tussen toepassingen zoals office-suites is ook ontzaglijk. Maar alles is betrekkelijk: neem je OpenOffice.org (of gebruik je een roofkopie van Microsoft Office), dan houd je geld over om aan Goede Doelen te besteden, maar koop je Microsoft Office, dan houd jij dat geld niet over, maar kunnen Bill en Melinda Gates hun Goede Doelen steunen. En met de BTW stel je de Nederlandse regering in staat om haar Goede Doelen te steunen. Afijn, laat ik wat uitweiden over genoemde software.

Wie software wil gebruiken voor muzikale begeleiding, gaat voorbij aan de aanname dat het programma zelf goed werkt. Die wil begeleidingsstijlen. Zoveel mogelijk, want het is best lastig om de computer te vertellen wat je bedoelt, en vooral als je staat te trappelen om af te tellen. Dan is het wel zo handig, als iemand die zich hierin verdiept heeft wat stijlen heeft gemaakt waaruit jij kunt kiezen. Je zou zo iemand kunnen aanmoedigen door hem te betalen: tenslotte heeft hij veel koffie moeten kopen.

Als je bepaalde klanken zoekt voor het uitvoeren van muziek, is het leuk om niet slechts de (software) synthesizer te

hebben die allerlei klanken kan voortbrengen, maar bovendien wat instellingen (in orgeltermen: registraties) of ingeblikte klanken (samples of sound fonts) erbij. Wel, sommige synthesizers hebben sommige lieden zo aangesproken, dat ze die dingen aanbieden. Misschien bestaat jouw ideale synthesizer nog niet, en wil je die in software bouwen. Dat kan. Maar weet jij als klankzoekend muzikant, welke bouwstenen je nodig hebt (en hoe je die onderling moet verbinden)? Nou, ik probeer dagelijks te begrijpen welke modules de andere gebruikers van SynthEdit elkaar aanraden en aanbieden. Ik weet nog niet, welke ik zelf nodig zou hebben. Dan speel ik maar op zeker, en gooi mijn winkelwagentje vol.

Slaap je al? Toevallig, want ik kom nu aan mijn *Dromen*. Daarover ga ik nu een beetje uitweiden. Ik schreef over die virtuele werelden die ik ermee zou kunnen scheppen. Maar ik ben er niet aan toe gekomen (zoals aan zo ontzettend veel). En warempel, van Bryce is er een nieuwe uitgave, van Poser staat die (bij het schrijven) op uitkomen. De beide makers zijn op een in mijn ogen goedmoedige wijze luidruchtig en gehaaid. Ze wisten mij te verleiden met nieuwe mogelijkheden, die ik dan liever van meet af aan zou willen benutten. Bovendien is er die samenloop van het Amerikaanse kerst-inkopenseizoen en mijn eigen vooruitblik op de peildatum voor Box 3 van de Inkomstenbelasting. Mogelijkheden, aanbiedingen en Box 3 - het is net de verbrandingsdriehoek (brandstof, zuurstof, inleidende oorzaak). De dollar koers speelt ook mee. Op Poser heb ik voor-ingetekend.

DAZ heeft heel sluwe verkoop: gewoon eenmalig of met een kortingskaart (Premium Club), die kortingskaart naar keuze als jaarabonnement of als maandabonnement (dure eerste maand, goedkope automatische verlengingen). En wat deden die smiechten? Ze maakten de upgrade naar Bryce 6 bijna gratis voor houders van die kortingskaart. Ja, dan ga je natuurlijk rekenen en zoeken naar de kleine lettertjes. Ik heb het zo gedaan: ik heb die eerste maand kortingskaart genomen, en uiteraard Bryce gekocht. Tevens een herinnering met alarm in mijn digitale agenda gezet, een week vóór verstrijken van die maand. En nu kun je lachen! Want wat doe ik? Proberen die kortingskaart uit te buiten! Dus te kopen, in plaats van (opnieuw of verder) te leren omgaan met de software. Ik wist dus ook niet, welke content al meegeleverd was.

Even een paar losse opmerkingen tussendoor, sorry! Bryce (werelden) is een twee-eenheid met DAZ|Studio (aankleding, bevolking), en Studio is vèrgaand uitwisselbaar met dat Poser. Het winkelen bij DAZ gaat even makkelijk als het gebruiken van de minibar in een hotelkamer: je hebt een account gemaakt (of toch aangemaakt, met olie en azijn?), betalingsgegevens inbegrepen, je klikt je boodschappen in je winkelwagen (of eerst naar je verlanglijst), je klikt je een illusie rijker, en je hebt gedurende enkele etmalen enkele kansen om vanuit een tabel je boodschappen te sponzen, voor Windows en voor Mac OS.

Wat heb je als aankomend virtueel schepper aan software zonder content? Op de zevende dag is die maandkaart al voor een kwart verbruikt. Dus is het winkelen geblazen! Paar dingen gratis, hop, de

kar in. Veel dingen van veel voor twee dollar, hop, de kar in. Huisjes, boompjes, beestjes... En dan ontdek je, dat het ingewikkelder ligt dan je dacht. Niet alleen dat bloempje voor twee dollar, maar ook twee dollar voor een perk (garden) ervan: als ik het goed begrepen (gegot) heb, dan is een perk een snelle wijze om een natuurlijk aandoend groepje planten te plaatsen. Maar dan moet je dus beide hebben. Niet alleen dat ene dier voor twee dollar, maar ook twee dollar voor een verzamelingetje houdingen (poses), en misschien ook twee dollar om de blauw geruite variëteit te kunnen afwisselen met de rood gestippelde. Dat laatste speelt bijvoorbeeld bij vogeltjes en visjes. En dan ontdek je ook nog eens de morphs, bijvoorbeeld om snel van een vink een kolibri te maken. Inmiddels ben je dan boven de twee dollar per artikel. En dan ontdek je de bundels. Als één dinosaurus twintig dollar kost, en je ziet een bundel van negen voor honderd dollar, en je hebt uitzicht op klantenkaart-korting van 30% - ben je dan een dief van je eigen portemonnee als je die bundel laat liggen of juist als je die aanschaft? Je weet, dat het jou vele uren zal kosten om een dieren- of mensenfiguur te ontwerpen en in verschillende houdingen te zetten (zoals zittende en vliegende vogels). Dus opeens valt je oog op andere dingen dan de vele eindproducten: de verzamelingen oppervlakken (textures) bijvoorbeeld, of een trucendoos om gemakkelijk handen mee te vormen (de wervende afbeelding toonde een gitaargreep...).

Kortom, ik had heel veel bestanden op te halen, slechts gesorteerd op vervaldatum. Bestanden voor PC, ook voor de Mac (maar daar doe ik niet aan), vaak

geschikt voor Poser met een aanvullend bestand voor Studio, bundels in delen - het werd echt multitasking priegelen om te zien of ik alles waarop ik recht had (maar dat niet voor de Mac was) had opgehaald.

Volgende fase: het installeren. Wel, de algemene regel bleek, dat alle content op mijn harde schijf ging zoeken naar toepasselijke toepassingen, dus Studio en Poser. Dan kwam de vraag, waaronder te installeren. Studio (soms Bryce) dus, want ik weet nog niet hoe en wanneer die upgrade van Poser plaatsvindt. Met beginnende RSI van het bevestigen van licentievoorwaarden, plaatsing onder de directory van Studio en zo vindt dan alles zijn plek.

Mooi niet. DAZ heeft een mooie hiërarchie van directories bedacht, maar de makers van content (DAZ zelf inbegrepen) hebben daar lak aan. Het toppunt vind ik toch wel een (tijdelijk gratis) huis-interieur dat zich bij de mensen geschaard heeft. Studio toont je dan wel zo'n directory-boom, maar daarmee heb je nog niet gevonden wat je zocht. Waar is Victoria? Oh, heb ik verschillende versies van Victoria op verschillende plaatsen? Heb ik eigenlijk paarden, of moet ik nog langs de digitale veemarkt? Wat voor weidevogels heb ik eigenlijk? Die directory-structuur is uitdrukkelijk niet bindend, maar ik heb voorzover mogelijk steeds uninstallers laten maken (eigenlijk als geheugensteuntje!), en dan moet ik niet gaan klooiën.

Kortom, ik was al zo ver, dat ik vanaf de opdrachtregel met TREE een bestand had gemaakt met de toenmalige directories, van Total Commander ook de zelfstandige Lister had geïnstalleerd, en een snelkop-

pling had gemaakt om met die Lister dat bestand te kunnen raadplegen. Een gebrekkige momentopname, maar beter dan niets.

Loop ik door de koelcel van die digitoko, vind ik een plug-in 'Finder'. Jawel, Finder doorsnuffelt op jouw verzoek de hele contentstructuur, kijkt in de bestanden, en kan daarna jouw samengestelde zoekopdrachten beantwoorden. Daar was ik na drie weken shoppen hard aan toe! En wat ook niet weg is: een Parameters Organizer. Daarmee kun je de schuifknoppen (dials) overzichtelijker rangschikken. Vergis je niet: het opgestoken kapsel uit de lessen bijvoorbeeld heeft voor alle lokken schuifjes, en dan begint het paneel aardig op dat van een software-synthesizer te gelijken. Afijn, bij het nalopen van deze woorden (tegen het einde van die kortingsmaand) ga ik weer naar die hoek van de winkel - en ontdek dat ik vast niet kan zonder andere time savers (money costers). En een update van Studio, vereist voor dat spul - maar na installatie ervan is mijn Finder

onvindbaar. Eens zien, hoe snel de ondersteuning is... Wel, binnen twee uur na begin van kantoor tijd bij hen komt het goede antwoord: ik moet (wegens de update) al mijn eerdere plug-ins (niet de bloemetjes en de bijtjes) opnieuw ophalen en installeren. Blijkbaar verklaart dit een vraag die ik uren tevoren aan de webondersteuning gesteld had: dat ik van een zojuist gekochte plug-in een

dummybestand ontvangen had. Ik zit blijkbaar net in de wisseling van de versie-wacht.

Denk nou niet, dat ik klakkeloos alles koop! Ik heb in Firefox soms wel zes tabs open, om bijzonderheden van een pakket de samenhang tussen spullen te bekijken. En het deel van mijn verlanglijst dat ik voorlopig ongekocht zal laten belooft ruim tweehonderd dollar. Dat betreft spul dat op zich leuk is, maar niet meteen aansluit bij wat ik nu heb. Het zijn allemaal dieren, maar merendeels uit leefgebieden (en tijdvakken) die ik nog even laat rusten, en een reeks houdingen die wellicht in een ander pakket (van een andere maker) zitten. We zullen zien. Veel geld voor veel nullen en enen. Is dat zonde (of zelfs zondig)? Ach, ik vind het leuk gereedschap, een investering, en ik vind het geweldig om dit alles op mijn notebook beschikbaar te hebben. Dat kan pas sinds kort! (Hoewel, Mannequin Designer uit 1992 kwam eigenlijk best een heel eind, zie ik. In draadmodellen of silhouetten, uit te voeren naar bijvoorbeeld Autodesk

Animator.) Sneeuw ik in, breek ik mijn been, ik kan desondanks vooruit met het maken van muziek (en geluid in het algemeen) en het vinden van mijn weg in een driedimensionale wereld van animatie en belichting. Ik denk dat mijn ruimtelijk inzicht en mijn vermogen tot het zoeken van een geschikt uitgangspunt bij een beoogd resultaat (hier bijvoorbeeld: welk dier kan ik het best om-

bouwen tot een struisvogel?) aanmerkelijk minder slecht zouden zijn geweest, als ik in mijn eigen jeugd dergelijk speelgoed had gehad. (Mijn moeder zou het verspilling gevonden hebben, maar mijn vader zou het spul gekocht hebben, en me vanuit zijn luie stoel toegeroepen hebben welke bijzonderheden ik in mijn probeersels nog vergeten was.)

Ik kan mij voorstellen, dat Bryce en DAZ Studio leuk zijn voor gezinnen. In dier voege, dat het leerzaam en genoeglijk is. Vanaf een digitale *My Little Pony* tot 'hoe zou ik eruitzien met ..', het gezamenlijk aankleden en inrichten van het nieuwe huis en de tuin, het uitwerken van seksuele fantasieën en het programmeren van de loop van de duizendpoot.

Verjaarswensen? Geen punt: content! Samen iets doen? Maak maar samen een animatie (draaiboek, regie, wezens (waaronder vacht en kleding), decors, rekvisieten, licht, geluid, muziek), en je weet wie er door willen naar de filmacademie. Maar betaal alles uit wat er overschiet ná het levensonderhoud.

Niet alles bij DAZ kost geld. Studio is nog steeds gratis (wie riep daar "Chinese lampenolie"?), en op de website staat veel uitleg. Bijvoorbeeld over hoe je in Bryce regendruppels in water laat vallen.

Bij deze tekst voeg ik een afbeelding,

geplukt van DAZ' website, kortweg: <http://tinyurl.com/ydrztw>. Het is de kersverse vierde uitgave van hun vrouwelijke topmodel Victoria (kortweg: V4, zie vorige blz.) aan de vloedlijn. Ik vind het schuimende water best aardig, maar ik verbaas me over de belichting (een studiolamp die het wint van de schelle einder). Wellicht is daar een fotografische achtergrond gebruikt zonder terugkoppeling met de voorgrond.

Al met al is de content voor bijvoorbeeld SynthEdit veel goedkoper.

Ik zag laatst een filmpje dat een groep jongeren in mijn wijk gemaakt had. Ik heb toen aan een jongerenwerker voorgesteld om jongeren hun eigen software-synthesizer te laten maken, gericht op de klanten die zichzelf willen gebruiken bij hun eigen muziek. Eens zien of dat in vruchtbare aarde valt.

Overigens liggen software-synthese en droomwerelden (onder 'virtual reality' verstaat men toch iets anders) naast elkaar: of je nu een virtuele koe laat lopen of een 'sample' van een doedelzak anderhalf oktaaf hoger afspeelt, in

beide gevallen gaat het om een samenstel van vectoren en rasters.

Het laatste woord is hiermee echter niet gesproken.

● Javascript in eigen hand (2) ●

Ruud Uphoff

Een hekel aan popups?

Wat is er nu precies tegen popupvensters?

Eigenlijk niets, ware het niet dat deze faciliteit vooral bekend is

geworden vanwege het misbruik. Omstreden branches zoals seks en gokken, mogen dan roepen dat ze volkomen legaal zijn, met de agressieve manier waarop zij zich vaak presenteren, sorteren ze echt geen bijval.

Je bezoekt een website en komt tot de ontdekking dat je niet bent geïnteresseerd in hetgeen daar wordt geboden, dus volgt een klik op . Maar het venster dat wordt afgesloten, roept meteen twee of meer andere vensters op die proberen je aandacht te trekken. Ook het sluiten van die vensters roept weer andere vensters op.

Het gevolg is dat alle moderne browsers zijn voorzien van een popup-blocker. Dat maakt het *zinvol* gebruik van popupvensters onmogelijk. Wederom functionaliteit die onbruikbaar is geworden door misbruik.

De browser Opera had daarvoor een andere oplossing: alle geopende vensters stonden binnen een eigen werkruimte van de browser en alle vensters waren dus met één muisklik te sluiten. De gebruikers waren er niet allemaal blij mee en in versie 6 werd dit principe overboord gegooid, om in versie 7 weer terug te keren in een aangepaste vorm, die de gebruiker de keuze laat.

Een andere ontwikkeling is ‘tabbed

browsing’, dat we kennen uit Mozilla en Firefox en in-

De voorbeelden zijn te downloaden als <http://www.dosgg.nl/swb0701.zip>

middels door Opera en zelfs door Microsoft is overgenomen. Het is in feite een slimmere variant op hetgeen ooit door Opera werd geïntroduceerd. Blijft het feit dat we opgescheept zitten met de onmogelijkheid om strikt functioneel gebruik te maken van popupvensters. De oplossing is het gebruik van layers. Een popup-blocker laat die met rust en het ding is ongevaarlijk omdat het binnen de werkruimte van een en dezelfde browser-sessie wordt geopend.

Popupvenster met een layer

Voorbeeld 6 laat een pagina zien die verschijnt met de bedoelde popup. De bedoeling is dat deze op zijn plaatst blijft staan als de gebruiker de gebruiker de verticale rolbalk bedient. Daartoe is de eigenschap ‘position’ in de style sheet van de layer ingevuld als ‘fixed’. Inderdaad, de bedoeling van ‘position:fixed’, is dat een object muurvast op de plaats blijft staan ten opzichte van de linker bovenhoek van het venster. Een sluiticoontje dat de gebruiker de gelegenheid geeft de popup te sluiten, maakt de zaak af.

Maar het is wederom Microsoft die hier liederlijk aan het klunzen is geweest. Voorbeeld 6 werkt namelijk prima in elke browser, behalve Internet Explorer,

want Microsoft heeft hier CSS volkomen fout geïnterpreteerd en geeft het object een vaste plaats in het document in plaats van het venster.

In Internet Explorer 7.0 heeft Microsoft die fout maar half gecorrigeerd. Door te verklaren dat de webpagina strikt volgens het DOM is opgezet, werkt het dan wel. Dus als voorbeeld 6 in IE7 niet werkt, kunnen we dat verhelpen door deze regel bovenaan het document te zetten:

```
<!DOCTYPE HTML
PUBLIC "-//W3C//DTD
HTML 4.01//EN">
```

Zie voorbeeld 7 voor het resultaat. Maar erg dankbaar zijn we Microsoft niet, want `position:strict` hoort gewoon te werken, ook in IE6.

We gaan ervanuit dat iedereen minimaal met Internet Explorer 6.0 SP1 werkt. Oudere browsers worden door Microsoft niet meer ondersteund en moeten als volstrekt onveilig worden beschouwd.

Internet Explorer tot de orde roepen

In voorbeeld 7 hebben we dan de versie die ook in Internet Explorer werkt. We maken daarbij gebruik van niet-standaard mogelijkheden die Internet Explorer bezit.

Om te beginnen moeten we de style sheet verplaatsen naar de header. De

DIV-declaratie wordt niet meer dan `<DIV ID=Layer1>` en we gaan een conditionele style gebruiken. Dat is een mogelijkheid die alleen Internet Explorer heeft. In figuur 7 is de complete sectie `<head>` van voorbeeld 7 weergegeven.

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.01//EN">

<html>
<head>
<style type="text/css">

p {font-family: Arial, Helvetica, sans-serif; font-size: 13px;
color: #000000; text-align: justify; line-height: normal;
font-weight: normal;}
body { padding-top: 10px;
padding-right: 30px;
padding-bottom: 10px;
padding-left: 30px;
background: url(yellow.jpg) fixed }

.lClass {
position: fixed; width:400px; height:300px; z-index:1; left: 100px; top: 50px;
border: 1px none #000000; visibility: visible;
}
</style>

<!--[if lt IE 7]>
<style type="text/css">
.lClass {
position: absolute;
top: expression(eval(document.documentElement.scrollTop+50));
}
</style>
<![endif]-->

<script type=text/javascript>

function noLayer() {
var theLayer=document.getElementById('Layer1');
theLayer.style.visibility='hidden'
}
</script>
</head>
```

Om te beginnen is de achtergrondkleur van het document nu aangebracht door een plaatje van dezelfde kleur. Dit omdat de regel `background` nodig is om het document niet te laten flikkeren tijdens scrollen. Dat zit 'm in de toevoeging 'fixed' maar het gebruik van een achtergrondplaatje overruled de achtergrondkleur. Zie de style sheet voor 'body'.

Hetgeen tussen de regels `<!--[if lt IE 7]>` en `<![endif]-->` wordt uiteraard door elke browser als commentaar opgevat. Maar niet door Internet Explorer. Die

ziet hetgeen daar tussen staat als conditioneel. Het zijn 'directives'. De code tussen deze regels wordt alleen uitgevoerd als de versie van Internet Explorer minder dan 7 is (lt staat voor less than)

De code overruled een deel van de style sheet voor de layer. De grootheid 'position' wordt 'absolute' en de top van de layer wordt dynamisch opgegeven. Alleen Internet Explorer heeft die mogelijkheid. We gaan er hier niet verder op in, maar volstaan met het geven van deze 'work around'. De vele niet-standaard-functies van Internet Explorer vallen buiten het bestek van deze reeks.

Bewegende popup (1)

Voorbeeld 7 is wat saai. In voorbeeld 8 laten we de popup pas een seconde na het laden van de pagina verschijnen. Tevens verschijnt ie vanuit de linker bovenhoek. Daarmee zijn we beland in de wereld van de bewegende objecten.

Een oplossing voor de fout in Internet Explorer 6 wordt nu erg lastig, dus we beperken ons eerst tot het absoluut positioneren van de layer als IE 6 wordt aangetroffen.

Bij het laden van de pagina is de layer onzichtbaar (visibility:hidden) en het coördinaat van de linker bovenhoek is niet gedefinieerd. Geheel onderaan Voorbeeld 8 staat het stukje javascript dat de layer na 1 seconde zichtbaar gaat maken. De functie die dat gaat doen is popUpLayer met de subfunctie moveLayer.

Zie figuur 8 hiernaast .

Het laten bewegen van een object, is niets anders dan het coördinaat van de linker bovenhoek (de oorsprong van het object) in zijn style sheet wijzigen. We lezen de actuele positie van 'top' of 'left' en als die nog niet de gewenste waarde heeft tellen we er een hoeveelheid bij. Er zijn twee valstrikken waardoor een degelijke code vaak niet werkt:

Ten eerste is het pas mogelijk waarden uit een style sheet te lezen als deze dynamisch zijn gewijzigd. Dat is bij gebruik van een class of gebruik van de identifier (#objectID) nooit het geval. Alleen als de style sheet als attribuut 'style' in het element zelf is gedefinieerd, hebben we dat probleem niet. Dit is de meest voorkomende valstrik omdat de code gewoon niet werkt, zonder dat ergens een foutmelding verschijnt. De beginwaarden voor 'top' en

```
function moveLayer() {
    redo=false;
    with (theLayer.style) {
        x=parseInt(left);
        if (x<50) {
            x +=25;
            left=x;
            redo=true
        }
        y=parseInt(top);
        if (y<50) {
            y+=25;
            top=y;
            redo=true
        }
        if (redo) {
            setTimeout('moveLayer()',100)
        }
    }
}

function popUpLayer() {
    theLayer = document.getElementById('Layer1');
    with (theLayer.style) {
        left = "-500px";
        top = "-500px";
        visibility='visible'
    }
    moveLayer()
}
```

'left' worden hier dan ook dynamisch ingesteld op -500 pixels, waarna de layer zichtbaar wordt gemaakt, maar uiteraard buiten beeld valt.

De tweede valstrik is het lezen van de actuele waarde van 'top' of 'left'. Het misverstand is dat zulks een getal als antwoord oplevert. Het is echter een string, vanwege de toevoeging px of andere dimensie. Er moet dan ook gebruik worden gemaakt van de in javascript ingebouwde functie `parseInt`.

De scripttaal

Nu we gezien hebben dat er met javascript heel wat te doen valt, wordt het tijd iets meer te vertellen over de taal. Wie geen ervaring heeft met programmeren, want dat is het, moet niet schrikken! Het leren van een programmeertaal zoals javascript is niet moeilijk en lukt het snelst door het gewoon te doen. Probeer daarom de code die je hier ziet te begrijpen.

Een computerprogramma kan nog zo complex zijn, het valt altijd uiteen in navolgende reeksen van opdrachten.

Opeenvolging: opdrachten volgen elkaar gewoon een voor een op. Voorbeeld:

```
X=5;
Y=6;
document.write(x+y)
```

Een minuscuul script dat uiteindelijk de som 11 zal afdrukken.

Keuze: afhankelijk van een bepaalde conditie wordt gekozen uit een van de mogelijkheden. We zien dat in de blokken `if` (conditie) met het alternatieve

blok `else`. Zowel na `if` als `else` moet één opdracht volgen. Nadat een programma-deel is doorlopen als gevolg van een keuze, ook wel splitsing genaamd, moet altijd weer het gemeenschappelijk deel worden vervolgd (verzameling). Voorbeeld:

```
if (X>0) document.write('X is groter
dan nul') else document.write('X is kleiner
dan nul')
```

Herhaling: zolang een bepaalde conditie niet is bereikt wordt een opdracht herhaald.

```
while (x<10) x+=1
```

Hier wordt telkens 1 bij x opgeteld tot deze de waarde 10 heeft. Belangrijk is te zien dat er helemaal niets gedaan zal worden als x aan het begin reeds 10 is!

Deze drie structuren bepalen elk programma en elke programmeertaal of scripttaal heeft materiaal aan boord om ermee te werken. Een schijnbaar probleem is dat in de keuze en de herhaling altijd slechts sprake is van één opdracht. Daarvoor zijn echter oplossingen in elke taal ingebouwd. In javascript hebben we te maken met twee van die zaken.

Om te beginnen de samengestelde opdracht (`compound statement`) waarbij meerdere opdrachten tot een geheel worden samengevoegd. Daartoe worden ze tussen accolades geplaatst en onderling met gescheiden door een puntkomma of door naar een nieuwe regel te gaan.

Ten tweede is daar het complete sub-programma\, in javascript 'function' genaamd. Er zijn diverse voorbeelden van samengestelde opdrachten en functies in tot nu gebruikte code te vinden.

Ingebouwde opdrachten

Elke programmeertaal moet natuurlijk wel over een aantal basisopdrachten beschikken. In javascript kennen we navolgende taalelementen:

Variabelen zijn geheugenlocaties waar we iets kunnen bewaren. Over de plaats van die locaties maken we ons in javascript niet druk, dat doet de taal wel voor ons. Er zijn twee soorten variabelen:

Enkelvoudig: de variabele kan een getal of een tekst of een booleaanse waarheid (true of false) bevatten.

Matrices of arrays: Hou het voorlopig maar op tabellen van gegevens. We werken er op dit moment nog niet mee.

Aan een variabele wordt eenvoudig een waarde toegekend door het misbruiken van het teken = waar vooral wiskundige scherpslijpers nogal moeite mee hebben. Spreek het uit als "wordt gelijk aan" en niet als "is gelijk aan". Als we het wiskundige begrip "is gelijk aan" bedoelen, gebruiken we dat teken dubbel: ==

Javascript kan rekenen: de belangrijkste rekenkundige opdrachten zijn * voor vermenigvuldigen, / voor delen en natuurlijk + en - voor optellen en aftrekken. Daarnaast zijn er opdrachten speciaal bedoeld om een variabele een ho-

gere of lagere waarde te geven dan de huidige:

$x++$ is equivalent aan $x=x+1$ (x wordt x plus een dus)

$x+=10$ is equivalent aan $x=x+10$

De operator + wordt ook gebruikt om teksten samen te stellen:

tekst = "piet" + " " + "Jansen"

Heeft tot gevolg dat de variabele tekst als inhoud 'piet jansen' zal hebben. Door tekst tussen dubbele of enkele aanhalingstekens te plaatsen, geven we aan dat het om letterlijke tekst gaat, dus niet om namen van variabelen of opdrachten.

Tenslotte zijn er een heleboel standaardopdrachten, in feite 'methoden' die we hier niet allemaal kunnen noemen. Ze staan uitvoerig beschreven in het document ECMA262 dat van het internet te halen is.

Genoeg saaie stof over de scripttaal. We gaan er in een later stadium wel mee verder. De bedoeling is dat zaken die we over de taal zelf vertellen, door jou worden herkend omdat je er al iets mee gedaan hebt.

Bewegende popup (2)

Die club in Redmond blijft ons dwars zitten, want die popup uit voorbeeld 8, die vanuit de linker bovenhoek verschijnt, heeft wel tot gevolg dat we het weer zonder vaste positie in Internet Explorer 6 moeten stellen.

Daar gaan we iets aan doen in Voorbeeld 9. We hebben nu voor de verticale posi-

tie andere code nodig, als IE6 wordt gedetecteerd.

De speciale style sheet voor IE6 kennen we nog uit voorbeeld 7, maar nu is de offset vanaf de top van het venster niet meer gedefinieerd met de harde constante 50, maar een variabele *y*. De bewuste regel wordt nu:

```
top: expression(eval(document.
documentElement.scrollTop+y));
```

En om de top te verplaatsen moet nu de inhoud van die variabele *y* worden gewijzigd. De figuren 9a en 9b geven samen de complete aangepaste code. Bekijk de figuren als één geheel, ze zijn gesplitst omdat ze anders niet op een pagina passen.

We gebruikten *y* reeds als lokale variabele in de functie `moveLayer`. Nu wordt ie echter als globale variabele gedeclareerd met de initiële waarde -500. verder hebben we een vlag `okBrowser` nodig die initieel de waarde `true` heeft, ten teken dat we een deugdelijke browser en niet IE6 verwachten. Zie bovenaan figuur 9b.

```
function popUpLayer() {
  if (navigator.appVersion.indexOf('MSIE 6') > 0) {
    okBrowser = false
  }
  theLayer = document.getElementById('Layer1');
  with (theLayer.style) {
    left = "-500px";
    if (okBrowser) {
      top = "-500px"
    }
    else {
      y=-500
    }
    visibility='visible'
  }
  moveLayer()
}
```

figuur 9a

De functie `moveLayer` leest en schrijft nu alleen de waarde 'top' van de style sheet, als we met een deugdelijke browser te maken hebben. In alle andere gevallen laten we 'top' met rust.

```
var theLayer;
var y=-500;
var okBrowser=true;

function noLayer() {
  theLayer.style.visibility='hidden'
}

function moveLayer() {
  redo=false;
  with (theLayer.style) {
    x=parseInt(left);
    if (x<50) {
      x +=10;
      left=x;
      redo=true
    }
    if (okBrowser) {
      y=parseInt(top)
    }
    if (y<50) {
      y+=10;
      if (okBrowser) {
        top=y
      }
      redo=true
    }
    if (redo) {
      setTimeout('moveLayer()',10)
    }
  }
}
```

figuur 9b

De functie `popUpLayer` moet nu eerst worden voorzien van een test op het type browser. Zet eens in een tekstbestand alleen deze regel:

```
<script type=text/javascript>document.
write(navigator.appVersion)</script>
```

Wijzig de naam van het bestand in 'test.html' en start het om te zien wat we precies deden in figuur 9a. Het object 'navigator' dankt zijn naam aan het programma waar javascript ooit begon: in Netscape Navigator. De eigenschap-

pen `app.Version` en `appName` zijn tekenreeksen die ons alle vertellen over het type browser. We maken gebruik van een ingebouwde methode van elk stringobject in javascript:

```
indexOf(P)
```

geeft de positie aan waar de substring `P` in het stringobject begint. Als de substring niet bestaat, wordt de waarde `-1` geretourneerd. In ons geval betekent een waarde groter dan `0` dat de string 'MSIE 6' aanwezig is en we dus met de 'probleembrowser' te doen hebben. De verschillende acties voor `okBrowser=true` of `false` zullen duidelijk zijn.

GigaHits 2007-1

Henk van Andel

Een heel bijzondere! De eerste van een nieuw tijdperk met veel vernieuwingen. Zie hierover ook het artikel **GigaHits 2007: een nieuw begin** elders in deze *SoftwareBus*. Het eerste exemplaar van deze nieuwe reeks realiseert een heleboel van de omschreven vernieuwingen. Er is een ruimere keus aan programma's (ca 200) en de aanblik is vernieuwd.

Op deze GigaHits vind je niet alleen software. Ook de **gehele jaargang 2006** van de *SoftwareBus* is in **PDF formaat** opgenomen. Natuurlijk leesbaar vanuit het gebruikelijke menu. Voor DOSgg-leden met een visuele handicap wordt de *SoftwareBus* gratis verspreid in platte tekst, zodat gelezen kan worden met een braille-regel. Ook deze versie is opgenomen. Als je iemand kent in je omgeving die hier belangstelling voor heeft, stuur dan een seintje aan redactie@DOSgg.nl. Voor degenen met goed zicht kan deze versie ook voordelen bieden, omdat de links naar externe internet locaties in de tekst aanwezig zijn. In de 'gedrukte' PDF-versie staan die uiteraard niet, zodat je ze zonodig zelf moet inkloppen.

Tijdens de HCC-dagen van november 2006 kwam een lid naar ons toe met het idee om een overzicht te maken van alle software die is verschenen op GigaHits en andere *Discware* van de DOSgg. Dat vonden we eigenlijk wel een goed idee, maar aan een simpele opsomming van namen heb je natuurlijk ook niet veel. We zijn toen op het idee gekomen om gebruik te maken van de verkorte versies zoals die ook worden gepubliceerd op www.DOSgg.nl. Daar kun je in de menustructuur de namen met de bijbehorende Previews bekijken, maar de software zelf die natuurlijk het leeuwendeel van de ruimte inneemt is gestript.

Dit idee moet nog wat uitgewerkt worden, want het klinkt allemaal simpeler dan het in werkelijkheid is. Maar op deze eerste *GigaHits* van het jaar 2007 hebben we toch vast deze **verkorte versies van de in 2006 uitgebrachte GigaHits** opgenomen. Ook uiteraard geheel bestuurbaar en bekijken vanuit de bekende menustructuur. Als je de software zelf wilt, dan kun je teruggrijpen op de disc zelf, die je hopelijk hebt bewaard.

Het zoeken naar programma's op GigaHits is vanaf nu een stuk gemakkelijker geworden door de krachtige **Search Engine** die opgenomen is. Klik maar eens op de loep bovenin het scherm van de *GigaHits*. Deze zoekt ook de programma's van de in 2006 verschenen *GigaHits* af.

In *SoftwareBus* 2007-01 is een stukje geschreven over **Ubuntu 6.10 Linux**. Natuurlijk staat deze geheel en bootable op *GigaHits* 2007-01, zodat je gelijk een de slag kunt. We hebben gekozen voor de uitgebreide en ca 3,5 Gigabyte grote DVD-versie met zo'n 4.000 extra programma's die je zelf kunt installeren nadat je Ubuntu op je systeem hebt. Voor deze 3,5 GB grote Ubuntu-distributie moesten we plaats maken op de GigaHits. Dat hebben we gedaan door er een dual layer DVD van te maken met een opslagcapaciteit van ca 8,5 GB. De eerste dual layer GigaHits! Maar eerlijk gezegd waren we al over de schreef van een single layer DVD van ca 4,5 GB gegaan, dus er was nog wat in te halen. Het kan zijn dat we toch nog wat ruimteproblemen hebben; op het moment waarop de redactie van de *SoftwareBus* ging afsluiten werd nog de laatste hand gelegd aan de *GigaHits*. Zonodig zal

ruimte gecreëerd worden door de (multi-bootable) vrijwel vaste rubriek 'Dagelijkse toolkit' wat in te korten. Grijp dus zonodig terug op een vorige uitgave, want die moet je - vinden wij - wel bewaren ☺. Volgens onze DVD perserij blijven de disks tientallen jaren goed.

Dan die **ca 200 programma's**. Wil je dat ik daar wat over schrijf? Vooruit dan maar. Een opsomming maken is uiteraard onbegonnen werk en jullie zouden het toch niet lezen. Daar hebben we de menustructuur voor op de *GigaHits* waarin je zelf snel kunt bladeren. Dus houd ik het op een samenvatting. Een heel korte samenvatting: een breed scala aan programma's voor nagenoeg alle toepassingsgebieden. Juist ja, steek die *GigaHits* dus in je PC en het menu start automatisch op. Als die autostart-functie op je PC uit staat, klikt dan vanuit de Explorer (Verkenner) op het bestand Start.html of Index.html in de root van de *GigaHits*.

We wensen je veel genoeg met en nut van deze *GigaHits*. Enne suggesties zijn welkom op het adres GigaHits@DOSgg.nl. Bijdragen en aanmeldingen voor meewerken zijn eveneens welkom op dit adres.

Coördinator DOSgg DiscTeam a.i.

● **Algemene ledenvergadering van de** ● **DOS gebruikersgroep, zaterdag 21 april 2007**

Tijdens de gebruikersdag van 21 april 2007, in het H.F. Witte-Centrum te De Bilt, vindt de jaarlijkse algemene ledenvergadering (ALV) van de DOSgg plaats.
aanvang 12.00 uur.

Het bestuur nodigt de DOSgg-leden uit tot het bijwonen van deze vergadering. Vanaf 1 april zijn de bij deze vergadering horende documenten op onze website www.DOSgg.nl beschikbaar.

● Hoezo draadloos? ●

Chris Laarman

Ik gebruik momenteel drie computers. Het werkpaard is de Jewel notebook waarmee jullie mij onderhand wel gezien hebben. De reserve is een Asus barebones, waarover ik in onze nieuwsgroepen gesproken heb. Het schoothondje is de Qtek 9100 waarover ik in SoftwareBus nr.4 van 2006 geschreven heb. Dit tuig kan gezellig draadloos netwerken (al blijkt er nog wel eens een firewall dwars te liggen) en vooral internetten. Draadloos, dat had eerder uitgevonden moeten worden. Ik moet wel bekennen, dat ik niet tot de stralings-angstigen behoor, maar me hun zorgen goed kan indenken.

Ben je eenmaal zo gegrepen door draadloos netwerken, dan ga je het hele digitale huishouden door die bril bezien. Ik moet er met een ietwat beschaamd bij zeggen, dat ik me gelukkig mag prijzen met de geldelijke arm-slag voor al mijn aankopen. Maar misschien zijn jullie wel benieuwd naar de volgende twee.

Ik schreef het hoofdstuk 'de grote hoop' als een kort rechtlijnig verslag. De latere ontwikkelingen hebben volgens mij de informatiewaarde verhoogd, maar die rechte lijn nogal verknipt. Het zij zo. Die rechte lijn bestond immers niet, wel drie weken waarin dodelijke verslagenheid geleidelijk overging in digitale woninginrichting.

1. plaatjes

Ik had een luxe-probleem, een remmende voorsprong of zo. Ik beschouwde mijn digitale hulpmiddelen, en vroeg mij af, welk ding nu onderaan de pikorde stond. Dat bleek mijn printer. Ach wee. Ik ben opgegroeid met het gebruik van afgedankt enkelzijdig bedrukt papier. Nog steeds gebruik ik kladblaadjes tot ze dubbelzijdig geschreven zijn. Maar vooral streef ik naar dat ideaal van het papierloze kantoor (eh...

huishouden). Dus druk ik zo min mogelijk af. In het inkjet-tijdperk is dat rampzalig, want de inkt wordt er niet beter op. Die printer was in 1994 de eerste 'echte' kleuren-inkjet: de HP DeskJet 1200/C. (De kleuren-uitvoeringen van de DeskJet 500 verwaarloos ik hooghartig.) Ik heb er een PostScript uitbreiding in, en 8 MB geheugen. Prachtig. En duur. De postbode die hem onder rembours afleverde durfde eigenlijk niet met zo veel geld (iets van omgerekend EUR 2300) over straat. Ik zal er nog geen 2300 afdrukken mee gemaakt hebben... Een netwerk-adapter (JetDirect heet dat, meen ik) kon ik niet óók betalen: die moest iets van omgerekend € 450,- kosten.

Maar ja, ik heb een kennis die mooie afdrukken maakt met een DeskJet 890C of zo op fotopapier A4, en dan denk ik: "Misschien ga ik al mijn grafische software nu eens echt gebruiken als ik ook zulke afdrukken kan maken." Zo begon het. Nu heb ik ooit eens gelezen over rasterfrequenties. Dus ik begin te kijken bij de printer met de hoogste resolutie (en in de wellicht verouderde wetenschap dat men in boeken werkt met 2520 dpi (puntjes per duim)). En ik ging naar netwerkmogelijkheden kijken, vervolgens naar scannen erbij. Kort en goed, Epson werd tweede, en ik kocht een HP PhotoSmart 3310 all-in-one. Niet dat ik die al veel gebruikt heb...

Ongelooflijk, wat is er in die tien jaar (tot het ontwerp van de 3310) veel gebeurd! Een hangbuikscanner met twee papierladen (A4 en A6) en fax. 64 MB werkgeheugen. Zes inktpatronen, waarvan vijf in cosmetica-kleine maat. Ingebouwd Ethernet, ingebouwd Wifi, ingebouwde geheugenkaartlezer, USB voor zichzelf èn voor een stick. Scannen desgewenst met negatiefhouder onder een licht-

bak. Ingebouwde tekstherkenning (van ReadIris). Ingebouwde viewer voor de afbeeldingen op geheugendingetjes, zelfs eenvoudige beeldbewerking (snijden, zoomen, belichting)! (Op de computer kun je ook nog een en ander installeren.) Ik heb er ook nog iets extra's bij: een andere achterwand voor dubbelzijdig afdrukken en een Bluetooth-adapter. En dat met een voorraad papier en inkt voor (in mijn ogen: *slechts*) € 500,-!

Ik heb er dus nog amper mee gewerkt, en helemaal niet fotografisch. Maar misschien vinden jullie dit toch nuttig. Ik trek steeds de stekker uit het stopcontact, want ook als hij uit staat, verbruikt de 3310 nog 11 W. En dan maak ik nog steeds niet 'even' een afdruk, want de vermoede computer die het is, heeft een Windows-lange tijd nodig om te ontwaken, zijn bewegende delen te kalibreren en de inktpatronen op druk te brengen. En ik moet hem laten kiezen uit de beschikbare draadloze netwerken, dan op het mijne aanmelden. Ik heb mijn wachtwoord flink ingekort, want noch het Pacman spelen op een scherm-toetsenbordje noch het GSM spelen op het 'echte' toetsenbord (met een stuk of acht tekens onder elke toets) doe ik voor de lol. Ook daarna mis ik nog iets: dan wil ik iets afdrukken vanuit die Jewel, en dan zegt de software daar, dat de afdruk in de wachtrij komt totdat de printer beschikbaar zal zijn. Maar laatst had hij toch dingen afgedrukt zonder dat ik het vanuit een andere kamer bemerkte had - en de papieren waren op de grond gewaaid, waar ik ze niet gezien had. Ik wil maar zeggen: het ding kan alles, laat zich begrijpend installeren, maar vraagt althans van mij een aardige leercurve.

1.1 mobiel

Het leek mij vanzelfsprekend (toch?) leuk, ook vanaf de Qtek te kunnen afdrukken. Dat zit niet in Windows Mobile, maar uiteraard biedt dit een opgelegde kans aan de pro-

grammerende wereld. (Ik heb begrepen, dat het kleine grut van HP wel draadloos kan afdrukken op HP printers.) Ik heb drie producten geprobeerd. Twee maanden geleden, dus hoe zat het ook alweer?

JETCET wilde niet installeren, al heb ik er nog wel een snelkoppeling van. Ik heb het voorgelegd aan de maker (Westtek), maar dit was blijkbaar te moeilijk. (Sommige supportmensen lijken juist zelf ondersteuning te behoeven, al was het maar in het beantwoorden van meer dan één vraag per keer.)

Jammer, want het was wel het goedkoopste product, en best veelzijdig (vooral in samenwerking met ClearVue software van dezelfde maker).

Bleven over: PrintBoy (www.bachmannsoftware.com/) en ActivePrint (www.pocketwatchsoftware.com/).

Het eerste afdrukken met ActivePrint (Individual Edition) lukte wel, maar leidde mij tot vragen, waarop ik na twee maanden nog geen reactie heb ontvangen. PrintBoy lukte wel meteen, meen ik. Om een samenstel van redenen (waaronder afronding van dit sluitstuk in mijn mobiele software) heb ik beide geregistreerd. Sindsdien heb ik met geen van beide gewerkt.

PrintBoy is het duurste van de drie. Het is veelzijdig in de verbinding (infrarood, Bluetooth, Wifi, modem, GSM), merk printer (minstens HP, Canon, Epson, Lexmark (Optra), Ricoh), en is beschikbaar voor verschillende mobiele dingetjes. Daarentegen worden weinig bestandsindelingen ondersteund.

Ik ken de naam uit een draadje op de HTC Wizard-lijst dat indruk op mij maakte: over (een probleem met) het gebruik van deze computertjes in een ziekenhuis, met draadloze toegang tot de gegevens van de patiënten. Of pas van de website van de gebruikte database manager, HandBase.

Daarentegen leunt ActivePrint op verbinding met een ‘grote’ computer voor zowel het herkennen van de bestanden als voor het aansturen van de printer. Het plaatst de af te drukken bestanden in een postvak, en leegt dat bij verbinding met die andere. Kortom, ActivePrint heeft een andere benadering dan PrintBoy (en JETCET). Beide hebben is dus niet zondermeer dubbelop. Het installeren en gebruiken kwam mij niet aangewaaid (en is misschien nog niet voltooid), maar netwerken is nu eenmaal een zwak punt van mij. Misschien heb ik het mijzelf ook nog eens moeilijk gemaakt juist door op zeker te willen spelen met de aanschaf van de Bluetooth-adapter voor de 3310. Ik herinner er maar even aan, dat de verschillende verbindingwijzen ook zo hun eigen snelheden hebben. Wat mijzelf eraan herinnert, dat ik (ook) nog niet geprobeerd heb om foto’s vanaf mijn gewone mobieltje (Sony Ericsson Z600) over Bluetooth af te drukken, en dan door de printer vergroot. Ja, kwalitatief wordt dat vergrote bagger, maar ik bedoel dat er dan slechte een klein bestand verzonden hoeft te worden, en dat het rekenwerk van het vergroten wel door de processor in de 64 MB van de 3310 gedaan kan worden.

1.2 naschrift: daarna d s daardoor?

De 3310 heeft een ingebouwde fax. Die had ik met een splitter (voor mijn telefoon) aangesloten op de betreffende plek van mijn LiveBox (ADSL2-modem van Orange). De installatiesoftware van de 3310 vraagt netjes of die fax rekening moet houden met ADSL, telefoon, antwoordapparaat. Eén fax verstuurd. Daarna kon ik niet meer ‘vast’ telefoneren. Ging de telefoon over, dan kon ik (met nummerherkenning) zien wie belde, maar ik hoorde niets en werd niet gehoord.

Wat heb ik geleerd in (minstens) twintig jaar computeren? Zoeken waar de fout zit. Ik heb een DECT-set (draadloos dus) met drie toestellen. Bleek, dat ze ook elkaar

niet konden bellen. Oude telefoon uit de kast gehaald en aangesloten - en ik kon weer naar buiten bellen. Kortom, het basisdeel van mijn DECT-set bleek vergeten, welke toestellen toegangsrecht hebben. (Vergelijk het met filteren op MAC-adres bij een draadloze router.) Ergens bij het prutsen, voorafgaand aan reset met de handleiding erbij, wist hij het weer.

Ik weet niet, of iets inzake de fax deze storing heeft veroorzaakt. Misschien wel een stroomstoring. Ik houd sindsdien de faxlijn maar los van de splitter. Ik wil maar zeggen: wees op zoiets gek bedacht.

2. de grote hoop

Draagbare computers hebben meestal slechts  n harde schijf, en die is naar desktopmaatstaven ook nog traag en beperkt van opslag. En ik bewaar ‘alles’. Dus heb ik wat uitwendige opslag. Het topstuk daarvan was een Maxtor OneTouch harde schijf van 250 GB. Heerlijk ding, maar na 2,5 jaar is hij tijdens een nachtelijke backup stukgegaan. De ondersteuning van Maxtor (via Internet) zal mij voorlopig een paar pakken koffie besparen: even hieraan terugdenken, en ik zit krijsend bovenin de figuurlijke gordijnen.

Ik zal er sectie op gaan plegen, in de hoop dat de schijf zelf kan voortleven in een nieuwgekocht kastje. Al houdt hij het maar vol totdat ik hem leeggehaald heb (en ik had al DVD’s klaarliggen om meer ruimte op die schijf te maken. (Zie naschrift Maxtor, aan het eind van dit stuk.)

Er moest dus iets nieuws komen. Minstens zo groot. En eh... draadloos bereikbaar?

Ik had haast, dus ik heb me meer snel dan grondig georiënteerd. En wat heb ik nu? Een Western Digital NetCenter. Lichamelijk ongeveer even groot (of klein) als die OneTouch, maar wel 500 GB. En... netwerk. Geen Wifi, wel Ethernet, en zo hangt hij aan de router (die tevens access point is).

Hij heeft wel twee USB-aansluitingen, maar die zijn bedoeld voor nog meer schijven (die Maxtor straks?) of voor printers. Had ik dat juist wel of juist niet eerder moeten weten...

Ik gebruik hem dus langs Wifi, met het bijbehorende snelheidsverlies: 55 Mb/s (megabit per seconde), in plaats van bijvoorbeeld de 480 die USB biedt. Maar ik kan wel met mijn notebook verkassen zonder eerst dat anker te moeten hijsen.

Stop! Je ziet nu iets waaraan ik niet heb gedacht. Backup, draadloos? Dáárheen draadloos een image maken van mijn primaire partitie (C: schijf) lukt dus niet met Norton Ghost, want ik heb geen DOS-drivers voor Wifi. Oftewel: bij Ghost alsnog uitwijken van Wifi naar Ethernet (100 Mbit/s).

Het installeren van de (het?) NetCenter is een verdeeld genoegen. Het kastje staat in een wip op zijn pootjes, aangesloten en wel. De driver (ik noem de bijbehorende software maar even zo) staat in een wip, onder Windows (en vermoedelijk ook MacOS). Het back-up programma Retrospect ook. Maar dan...

Dan moet je de NetCenter gaan instellen en inrichten. Dat gaat vanuit je web browser, zoals met een router. Dus ik moest (gezien mijn netwerk-instellingen) zijn MAC-adres invoeren in de lijst 'vertrouwd' in mijn router, ik moest DHCP weer aan zetten, ik vermoedde even ruzie met mijn firewall. Die 'driver' wil steeds naar het ingebakken IP-nummer (169...), maar met DHCP heb ik hem natuurlijk op 192.168... Eenmaal op die pagina heb je een aardig menu met instellingen en het veranderen ervan.

De schijf is gepartitioneerd als een geheel, in een mij onbekende indeling. Je kunt dat

echter gemakkelijk veranderen in bijvoorbeeld twee gelijke delen (zoals ik). Die kun je uiteraard een (andere) naam geven. Je kunt ze beveiligen met een wachtwoord. Als ik het goed zie, zou je met het hele gezin elk een stukje op de schijf kunnen hebben zonder gevaar voor zelfs maar zien wat een ander er heeft staan. Je kunt de schijf niet rechtstreeks benaderen over internet, want hij heeft geen server-software (FTP bijvoorbeeld). Met de driver kun je die stations ook letters toekennen, opdat je ze onder Windows ook vindt in 'Mijn Computer'. En anders zitten ze bij je Netwerk. De mogelijkheden van andere schijven, aangesloten op zijn USB-poorten, zijn afhankelijk van hun bestandssysteem: FAT32 wordt vanzelf een gedeeld station. NTFS is alleen-lezen. Of de schijf kan bij de NetCenter getrokken worden, en daarzonder niet leesbaar zijn.

Wat ik niet gevonden heb is energiebeheer. Ik heb echter de indruk, van een keer voelen en nu van een ikoontje in de System Tray, dat de schijf na enige tijd zonder bezigheden gaat slapen, en dan af en toe even wakkerschrikt.

Maar uiteindelijk gaat hij samen met de router slapen, als ik de schakelaar op de verdeelstekker uit zet.

Ook de NetCenter heeft tijd nodig om zijn nachthemd aan en uit te trekken. Niet zo lang als die printer, maar toch.

Een woordje over geld. € 330,- voor 500 GB. Je ziet overal USB schijven van 250 GB voor krap € 100,-. Ik had dus ook voor € 200,- klaar kunnen zijn. Tja. Ik heb ook nog even overwogen om een schooltje notebook-schijven met USB-kastjes te kopen: worden ze gevoed door die USB, en kun je desnoods ook met het spul door het huis lopen. Was nog duurder geworden, en kwetsbaarder, en minder geinig.

En dan had ik alsnog een probleem gehad met Ghost. Ik was het vergeten, maar bemerkte het weer bij het maken van een back-up. Ik wilde Ghost laten wegschrijven naar een notebook-schijf in een USB v2.0 kastje. Ghost biedt daarvoor DOS-drivers. Echter, die schijfjes trekken bij vlagen teveel stroom van USB, en dan wordt de poort afgeschakeld. Eenvoudige oplossing: een USB hub ertussen, en de voeding is geen probleem meer. Maar dan... Als ik mijn notebook (opnieuw, in DOS) start, en hij voelt die hub, dan blijft hij opnieuw opstarten (zonder aan het besturingssysteem toe te komen). Maar plug ik de hub later in, dan heeft DOS de schijf niet gevonden, en wil Ghost huilend terug naar Windows. (Dit probleem speelt dus niet bij 'gewone' harde schijven op USB of FireWire, want die brengen een eigen netvoeding mee.)

Ik had achteraf toch een oplossing voor die notebook-schijfjes. Ik zag die pas, toen een verkoper mij liet zien, dat de Sitecom 2.5" kastjes voor dezelfde prijs als de 3.5" kastjes geen netvoeding meegeleverd krijgen, maar een voedingskabel die uitmondt in een USB-stekker. Welnu, ik kreeg eerder bij een Digiconnect 2.5" kastje een Y-kabel om uit een tweede USB-poort stroom te trekken. En als ik dat eindje kabel nu eens op die hub aansluit, dan moeten alle blokkades omzeild zijn. Trouwens, nu ik door die bril kijk, zie ik dat mijn MyCom-kastje een aansluiting voor externe voeding heeft.

Toevallig betref de Computer!Totaal poll in de week dat ik deze regels (niet het hele stuk) schrijf het bezit van USB-schijven. Hoeveel 2.5" schijfjes heb ik eigenlijk? Drie op 7200 rpm (waarvan een in mijn Jewel notebook), drie op 5400 rpm (waarvan twee gesneuveld zijn in mijn Dell notebook). Nieto drie extern bruikbare dus waarvoor beschikbaar twee USB 2.0 kastjes, een USB 1.1 kastje en een FireWire-kastje.

En die Asus computer, als ik die nou had verrijkt met (meer) 250 GB schijven van

EUR 75? Was ook een mogelijkheid. Maar dan is het weer een hele computer starten, en bovendien mag ik hem niet zo: de driver van de grafische kaart zorgt voor incidentele onverwachte reboots, vooral in Total Commander, en de brander verknalt zijn eigen merk DVD's (Samsung). Anderzijds is hij redelijk snel, met prettige muis en toetsenbord (Logitech, draadloos).

2.1 zijstap naar "Dromen"

Oh, daar moet ik even teruggrijpen naar mijn verhaal "Dromen". Ik heb nog steeds niets gedaan met landschappen en bewoners. Uit de vele reclame-aanbiedingen rond die software heb ik één pakket bijgekocht: "Virtual Fashion", voor nog mooiere (en gemakkelijker te maken) digitale kleding. Blijkt dat spul alleen op mijn notebook te willen installeren als ik een nieuwere driver voor de grafische kaart (ATI Mobility Radeon 9000) installeer. Maar ik heb een jaar geleden geleerd, dat ik een OEM-versie heb, en dat ik moet hacken om een nieuwere "originele" eroverheen te kunnen zetten. En dan vrees ik ook nog wrijving met een programma voor extra beeldschermen (UltraMon). Mooi niet! Kortom, ik heb dat programma twee maanden laten verstoffen, en toen bibberend op die Asus geïnstalleerd. Waarmee die dan toch voor één taak hoofdcomputer is. En met een netwerkje ertussen is dat óók weer minder erg...

2.2 naschrift Maxtor

Wel, ik heb de Maxtor OneTouch geopend, de harde schijf eruitgehaald, in het nieuwgekochte Digiconnect kastje gezet. De schijf draait, maar wordt niet herkend door XP. Norton Disk Doctor ziet wel de schijf, maar niet diens eigenschappen (characteristics). Dan maar een nieuwe losse schijf (Western Digital, 320 GB) gekocht voor dat kastje. Erin gezet. Wordt niet herkend. Huh??? Bij het kastje zit een mini-CD met drivers (voor Windows 98) en een handleiding. Blijkens die handleiding moet de

schijf gejumperd zijn als Master. Aha! Maar de Maxtor wordt nog steeds niet herkend, de WD evenmin. Zou dan... zou dan de handleiding in drie talen fout zijn? Maxtor en WD omgezet naar Slave - en ja hoor! Ze werken beide.

Dat neemt niet weg, dat ik de Maxtor niet meer vertrouwde. Ik dacht: ik ga de hele inhoud overzetten naar de NetCenter, dan de schijf terzijdeleggen, als back-up voor zichzelf. De WD komt dan in het kastje. Dat wordt dus een apparaat van 320 GB voor snelle toegang, met name het maken van backups, voorts als eh... paktafel. De NetCenter (ook van WD, 500 GB) wordt het apparaat voor bestanden die wel geraadpleegd maar niet veranderd worden, voorportaal van afleg-DVD's.

Dat overzetten van de hele inhoud werd toch een punt van twijfel. Dat blijkt ook via Wifi en computer te gaan als de Maxtor langs USB aan de NetCenter hangt. Tijdens een nachtelijke poging was (net als de avond tevoren) het kopiëren van een groot bestand mislukt, en 's ochtends bleek ook de snelheid teruggelopen: tot rond 75 kB/s. Total Commander gaf aan, dat het kopiëren van de gekozen 140 GB met die snelheid iets van 500 uur (drie weken) zou gaan duren. Ik heb die actie dus maar afgebroken. Drie weken, dat zegt uiteraard iets over die snelheid, maar ook iets over de omvang van de verzamelde gegevens: onvoorstelbaar, tenzij je een grote eenheid kiest. (Ter vergelijking: de voorgestelde Rijksbegroting 2007 voorziet in uitgaven ten belope van ruim 128 Giga-euro. De afstand tot de zon is ongeveer 150 Giga-kilometer.)

Daarom heb ik toch maar een tweede 3.5" kastje bijgekocht, opdat ik de Maxtor over USB naar die WD (niet de NetCenter) kon overgieten. Dan zou ik daar toch nog 70 GB vrij hebben voor een back-up van een partitie.

Ik heb ook een Ethernet-kabel van 15 m gekocht om in spitsuren (de router en dus) de

NetCenter sneller te kunnen bereiken, en een cross-cable van 6 m om te kunnen proberen of het me rechtstreeks lukt.

Uiteindelijk heb ik mijn plannen herwijdigd(!) uitgevoerd. Ik heb die lange kabel door mijn huis gelegd, de Maxtor aan de notebook gelegd, en de schijf helemaal (behalve de Systeem-mappen) naar de NetCenter gekopieerd. Dat heeft (met inbegrip van achteraf binair vergelijken) bruto drie etmalen gekost (en amper elektriciteit; dat zou met een tower als computer wel anders geweest zijn). De doorvoersnelheid begon (volgens Total Commander) rond 5500 kB/s, maar zakte langzaam terug naar iets van 3100. Wellicht wegens een grote hoeveelheid kleinere bestanden, met het bijbehorende zoekwerk. 5,5 MB/s is zowat de helft van de 100 Mb/s (let op: eenheden zijn letterkast-gevoelig!) die Ethernet toelaat. Dat vond ik met Google als onverklaarbaar minpunt van de NetCenter.

Wel grappig (voor een eeuwige netwerk-beginning zoals ik): zodra de Ethernet-verbinding met de router gelegd was, werd ook mijn verbinding naar Internet dáárlangs geleid, in plaats van draadloos. Na verwijderen van de kabel moest ik me weer aanmelden op Wifi.

Niet grappig: ik ben er niet de hele tijd bij gebleven, maar kwam af en toe eens kijken. Vond ik eens de computer in het aanmeld-scherm. Mijn hart miste alweer een paar slagen. Maar Windows was zo goed om het zelf te verklaren: er was een heel kritische update automatisch geïnstalleerd, en daartoe was het systeem herstart. Gelukkig kon ik dus de kopieeropdracht opnieuw geven, met de kanttekening 'overslaan wat al bestaat'. Maar ook duizenden keren dat 'heb jij die al?' zal tijd gekost hebben. En toen ik klaar was stond er alwéér een ikoon-tje in de System Tray om te zeggen dat er een kritische update klaarstond.

Het 'herwijzigen' was een zaak van voortschrijdend inzicht. De NetCenter is onder om-

standigheden handig, maar hij is verhoudingsgewijs traag. De Maxtor schijf zelf heeft zich bruikbaar betoond, en is snel. Laat ik dan het sorteren van de gegevens erop daar voortzetten, en die op de Net-

Center als backup beschouwen. Dan heb ik de andere helft van de NetCenter en de hele andere WD beschikbaar voor andere dingen. Ze komen heus wel vol... (al verleent Ghost 10 op de Asus aan beide geen medewerking).

3. slotsom

In een week tijd 820 GB schijfruimte bijgekocht, als particulier en zonder me in de schulden te hoeven steken. Zoiets stemt mij op calvinistische wijze dankbaar.

Ik ben belachelijk bezig. Dure oplossingen kiezen voor goedkope luxe-problemen. En dan zijn het niet eens de allerbeste oplossingen. Maar als het nu echt weer beter gaat met de Nederlandse (of zelfs wereld-)economie, dan kan ik trots zijn op mezelf. En jullie hebben iets meer houvast bij het maken van je eigen keuzen inzake je eigen computers.

WebOntwerp 2007

René Suiker

Tijdens de HCC-dagen heeft het Platform WebOntwerp een nieuwe loot aan het DOS gg-mediabos toegevoegd: *Web Ontwerp 2007*. Op deze heuse DVD vindt u een keur aan artikelen, tools en programma's, waarmee u zelf aan de slag kunt als webmaster. In de korte traditie van het Platform is deze schijf niet alleen gevuld met software, maar zijn er daarnaast tal van andere nuttige zaken op te vinden, bijv. PowerPoint-presentaties, die de afgelopen jaren tijdens DOS gg-Gebruikers-Dagen de lezingen en de workshops hebben versierd. Daarnaast vindt u alle artikelen terug, die namens het Platform in de *SoftwareBus* hebben gestaan. Als dit nog niet genoeg is om u een stukje op weg te helpen bij het plannen en organiseren van een website, zijn er ook nog een

aantal volledige cursussen opgenomen. Ook mochten wij, dankzij onze samenwerking met de Afdeling ZO-Brabant, een compleet boek over html. opnemen. Verder treft u dus heel veel software aan, onder meer alle tools die in de diverse cursussen beschreven worden, maar daarnaast nog veel meer. Zoals gebruikelijk, onder het motto 'voor elk wat wils', dus voor alle door ons ondersteunde Operating Systems (Windows, Linux, Mac). De software-verzameling richt zich zowel op beginners als op gevorderden, dus ieder vindt er wel iets van zijn gading. Daarnaast biedt de schijf veel andere gadgets, zoals midi-bestanden, die als achtergrondmuziek op de website gebruikt kunnen worden, plaatjes om de website te verfraaien en daarnaast nog een collec-

tie nuttige links (die deze keer allemaal wel werken, in elk geval toen ze gemaakt werden; niets is dynamischer dan internet, dus als u dit leest, kan er wel één van de genoemde sites uit de lucht zijn). Tenslotte is er nog een verzameling nuttige Javascripts opgenomen, die u kunt (en mag) gebruiken om de website op te leuken en de dynamiek te verhogen.

U kunt deze schijf, als die nog niet in uw bezit is, op de gebruikelijke wijze (via onze website www.DOSgg.nl) bestellen).

Wij wensen u veel plezier met deze schijf.

Houdt er wel rekening mee, dat het deze keer een DVD betreft, u hebt dus echt een DVD-speler in uw computer nodig.

● Vereniging DOSgg ●

De DOSgg ondersteunt gebruikers van computerbesturingssystemen voor thuisgebruik, zoals alle versies van MS Windows en Linux. Het lidmaatschap staat open voor leden van de hcc, en is gratis als men deze gebruikersgroep als eerste aan de hcc opgeeft. Is men al lid van een andere gebruikersgroep, dan bedragen de extra kosten € 2,38 per jaar.

De contributie voor het lidmaatschap van de hcc is afhankelijk van de pakketkeuze, bijv. al dan niet met het tijdschrift *Computer!Totaal* en/of een ander blad (bijv. *ZOOM.nl* of *Tips & Trucs*. Altijd gratis toegang tot het HCCnet, en de HCC-dagen (m.u.v. Basislidmaatschap). Een *Basislidmaatschap* zonder tijdschrift (en met 50% korting op de toegangsprijs van de HCC-dagen) kost slechts € 10,- per jaar. Zie voor het actuele aanbod: www.hcc.nl.

De DOSgg is een zelfstandige dochtervereniging van de hcc. De DOSgg is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Tilburg onder nummer 30123097.

Platforms

Een *platform* is een groep van leden die actief zijn rond een specifiek thema en dat onder de aandacht van de overige leden brengen. Op dit moment zijn er onder andere Platforms voor Windows, Linux, web-ontwerp, digitale videobewerking (DigiVideo), digitale fotobewerking (DigiFoto), Muziek, etc.

Meer informatie staat op onze website www.DOSgg.nl

Bijeenkomsten

De DOSgg houdt 4 à 6 maal per jaar, op zaterdag, een bijeenkomst in het H.F. Witte-Centrum te De Bilt. Daarnaast geven wij acte de présence 'in de regio'. Op deze bijeenkomsten zijn er lezingen, workshops en demonstraties over actuele onderwerpen en zijn DOSgg-artikelen te koop.

Ook kunt u er terecht met uw vragen en problemen. Deze DOSgg-dagen vormen tevens voor veel leden een ontmoetingsplaats, waar vaak over nog heel veel andere zaken wordt gepraat dan alleen over computers.

Bestuur

- **Voorzitter:** Henk van Andel (voorz@DOSgg.nl)
- **Secretaris:** Florus Vogelaar
Hobbemalaan 78, 7312 MV Apeldoorn.
telefoon: 055 - 3552130
e-mail: fvogela@doge.nl
- **Penningmeester:** Gerard Hoijtink (penningmeester@DOSgg.nl)
Postbank: 3827698 t.n.v. DOSgg, Epe
- **Publicaties:** Kees van der Vlies (cvdvlies@doge.nl)
- **Lid:** René Suiker (sugar@chello.nl)
- **Lid:** Christ van Hezik (cvhezik@doge.nl)

